

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Životní strategie singles žijících ve městě a na venkově

Bc. Denisa Tkáčová

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra sociologie

Studijní program Sociologie

Studijní obor Sociologie

Diplomová práce

Životní strategie singles žijících ve městě a na venkově

Bc. Denisa Tkáčová

Vedoucí práce:

PhDr. Tomáš Kobes, Ph.D.

Katedra sociologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2020

.....

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala PhDr. Tomáši Kobesovi, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, ochotu, cenné rady, věcné připomínky a celkovou spolupráci při konzultacích a vypracování diplomové práce. Zároveň bych chtěla poděkovat za poskytnuté informace respondentům, kteří se svou účastí podíleli na výzkumu diplomové práce.

Obsah

1 ÚVOD	6
2 TEORETICKÁ ČÁST	7
2.1 Vymezení singles	7
2.2 Nárůst singles vlivem modernizace a individualizace v české společnosti	9
2.3 Pojetí sociálního prostoru a jeho souvislost se singlovstvím ve městě a na venkově.....	11
3 METODOLOGIE	14
3.1 Výzkumné otázky	14
3.2 Metoda sběru dat.....	14
3.3 Analýza dat	17
3.4 Etické otázky.....	17
4 ANALYTICKÁ ČÁST	18
4.1 Důvody stojící za singlovstvím.....	18
4.1.1 Předchozí partnerské vztahy	20
4.2 Problémy ve vztahu k singlovství	22
4.2.1 Prezentace před okolím	27
4.2.2 Problém město versus venkov.....	29
4.3 Seznamování	32
4.3.1 Internetové seznamky.....	32
4.3.2 Seznamování mimo internetové seznamky	37
4.4 Navazování vztahů v současnosti	40
4.4.1 Vliv času na singlovství	42
4.4.2 Představa ideálního partnerství	44
4.4.3 Budoucnost.....	50
5 ZÁVĚR	52
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
7 RESUMÉ	58
8 PŘÍLOHY	59

1 ÚVOD

V Evropě přinesla druhá demografická tranzice změny v rodinném chování, a to od šedesátých let dvacátého století. V České republice k těmto změnám docházelo postupně zejména až od devadesátých let dvacátého století, kdy se začal měnit přístup jedinců k rodinnému životu, a to tak, že lidé začali upřednostňovat jiné životní hodnoty, než je založení rodiny. Zejména pak tyto změny napomohly ke zviditelnění fenoménu singles [Sobotka, Zeman, Kantorová 2003: 270-271].

Singles začali být popisováni mnoha různými termíny a to v závislosti na dané teoretické nebo oborové specializaci daného autora, který se k fenoménu singles vyjadřoval. Například Halás a Formanová [2010: 38-39] používají termín svobodní, Devos, Schmidt a De Groot [2016: 3-4] definují singles jako nesezdané či samotáře a Tomášek [2006: 100-101] užívá termín lidé s volnými vztahy. Nicméně vycházím v této práci z perspektivy autorů pojímající fenomén singles jako životní styl, který označuje singles jako jedince dlouhodobě žijící bez partnerského vztahu a toto trvání má dlouhodobější charakter. Charakteristika života singlů se tedy opírá o skutečnost, že singlovství nemusí být jen dočasná záležitost, ale může znamenat trvalý stav [Halás, Formanová 2010: 39].

Jedno z možných vysvětlení existence fenoménu singles jako takového se vztahuje k individualizaci společnosti. Ta vyvěrá ze skutečnosti, že si každý jednotlivec nese více odpovědnosti za své individuální jednání a má svobodné možnosti, jak se bude ve svém životě realizovat. Proces individualizace je zároveň podle Becka důsledkem zvyšující se životní úrovně a dalších událostí, které umožnily větší emancipaci jedinců [Beck 2004: 114-116]. Takto pojímaná individualizace iniciovala další procesy. Jedním z nich byla urbanizace, v rámci které se díky velké koncentraci osob a příležitostem, které město nabízí, předpokládá, že singlovství je záležitost spíše městského prostoru. Naopak venkov vzhledem k menší koncentraci osob, omezenějším možnostem a díky předpokládanému modelu spíše tradičních rodinných vztahů koresponduje s představou, že se zde singles spíše nevyskytují.

A zde se objevuje problém obsažený v předpokládaném rozdílu ve venkovském a městském prostoru nabízejícím odlišné možnosti řešení singlovství či zda se vlivem současné modernizace a digitalizace možnosti singlů na venkově a ve městě vyrovnávají. Záměrem diplomové práce je zmapovat životní strategie lidí, kteří jsou označováni jako singles ve vztahu k

městskému a venkovskému prostoru s předpokladem, že tyto prostory se liší a cílem práce tedy bude rozkrýt a přiblížit možné odlišné životní strategie singles žijících na venkově a ve městě.

Vzhledem k takto vymezenému problému a cíli bude práce rozdělena do dvou hlavních částí. V první části se věnuji vymezení singlovství v sociologické teorii a jeho vztahu k venkovskému a městskému prostoru. Druhá část se soustředí na prezentaci výsledků vlastního výzkumu, který je realizován prostřednictvím kvalitativní metodologie s využitím biograficky orientovaných rozhovorů. Výzkum se soustředí na to, jaké důvody stojí za životním příběhem člověka, který je single, jak tento stav řeší a zároveň je důležité prozkoumat, jakou roli ve zkoumané problematice hraje prostor venkova a města.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Vymezení singles

Data ze západní Evropy ukazují, že v současné době je zhruba 40% mužů a žen, kteří dovršili plnoletost, bez stálého partnera. Pojem singles se dostal do popředí již v dávné historii, kdy i v této době zůstávali lidé svobodní nebo vstupovali do manželství až v pozdějším věku. Nicméně v posledních historických dekádách se pojem „singles“ začal dostávat do centra pozornosti mnoha vědců. Termín singles má mnoho různých podob a každý si ho může vykládat mnoha různými způsoby. Samotný termín „single“ znamená například nesezdaný jedinec, dále si pod pojmem single můžeme představit osamocené muže a osamocené ženy, lidi žijící v celibátu atd. Často se také ve spojitosti s termínem singles dávají do souvislosti protipóly singlů: dříve sezdání versus již nesezdání, mladí singles versus staří singles, celoživotní singles versus krátkodobí singles [Devos, Schmidt, De Groot 2016: 3-4]. Vidíme, že singles existovali už v minulých historických epochách, nicméně znovuobjevení singles proběhlo během 20. století, a díky tomu se vytvořil předmět zájmu, na základě kterého jsou singles znovu zkoumáni. Sociologie se začala o singles zajímat především ze dvou důvodů. Předně chtěla porozumět singles jako novému životnímu stylu. Následně zejména proto, že singles svou existencí narušovali společenské ideály spojené především s partnerským a rodinným životem. Nicméně přes jejich zjevný nárůst je problematické jejich vymezení.

Halás a Formanová popisují singles ze statistického hlediska a ukazují, že v případě termínu singles se jedná o svobodnou osobu, přičemž rozhodující pro zařazení do konceptu singlovství je při statistickém měření rodinný stav daného člověka. To znamená, že singles mohou být ti, kteří nevstoupili do manželství a žijí svobodným životem. Někteří autoři považují

za singles i takové jedince, kteří jsou homosexuální orientace a nevstoupili do tzv. registrovaného partnerství. V konečném důsledku je ale rozhodujícím kritériem pro single stav skutečnost, že singles žijí bez dlouhodobého partnerského vztahu [Halás, Formanová 2010: 38-39]. Halás s Formanovou tak na základě statistických měřítek vymezují singles podle rodinného stavu (svobodný stav člověka). Singles jsou ale vymezováni i na základě jiných měřítek, nejen podle toho, jaký je jejich rodinný stav. V rámci této práce je proto důležité více přiblížit kontext příběhu jednotlivých singlů. Tento kontext singlovství by měl zahrnovat hledisko, jaké životní strategie konkrétní singles volí a jak se prostor (venkov či město) promítá do jejich singlovství.

Na základě výzkumu Marcela Tomáška, který organizoval výzkumné šetření skrze hloubkové rozhovory, vyšlo najevo, že ačkoliv je převážná většina singles spojována s představou upřednostňování pracovního života před partnerským, i singles počítají s brzkým vstupem do partnerského a dokonce do manželského života. Z tohoto výzkumu došel také Tomášek k závěru, že participanti výzkumu se sami charakterizovali jako singles, ačkoliv uváděli, že často udržují určité formy vztahů (byli to například lidé, kteří udržují vztah na dálku nebo to byli partneři na jednu noc či partneři na víkend) [Tomášek 2006: 100-101].

Jak se na základě prozatímního vymezení singlovství ukazuje, tento termín nelze považovat za univerzální, protože každý si význam single stavu a celkový charakter singlovství může vyložit trochu jiným způsobem. Zároveň je singlovství vystaveno dvojímu světlu, protože zatímco na jedné straně může být singlovství chápáno jako pozitivní jev v současné moderní společnosti, na straně druhé může být singlovství spojeno s negativními konotacemi vyplývajícími z osamělosti jednotlivých singlů. Giddens také hovoří o jinakosti singlovství, která se odvíjí od toho, v jakém věku konkrétní singles jsou a také záleží na životní fázi, ve které se singles momentálně nachází. Nejvíce singles najdeme v rámci mladší věkové kategorie, protože nejčastěji jsou singles lidé dosahující věku mezi dvaceti až třiceti lety [Giddens 1999: 180].

Giddensovy poznatky o předpokládaných aspektech singlovství se taktéž potvrdily v textu autorek Haškové a Vohlídalové, které ve výzkumu *Životní a pracovní dráhy 2010* došly pomocí dotazníkového šetření k závěru, že nejvíce lidí žijících jako singles nalezneme v nejmladší věkové skupině (to znamená u lidí ve věku 20-35 let). Co se týká životních strategií singles, prostřednictvím tohoto výzkumu se ukázalo, že singles chtějí daleko méně vstupovat do manželství než ti, kteří v současné době žijí v trvalém partnerském vztahu. Dále singles preferují volnější partnerské vztahy, například Living apart together (LAT), tedy vztah bez závazků či jen příležitostné známosti. Obecně lze tak na základě této kvantitativní části výzkumu shrnout, že

pro mnoho singles (zejména pro muže) představuje tento život bez partnera/partnerky životní cestu a nejedná se pouze o přechodnou fázi v životě [Hašková, Vohlídalová 2014: 114-115]. Jak je možné odvodit, faktorů, které mají podíl na singlovství konkrétního člověka, lze nalézt mnoho. A na základě těchto zmíněných faktorů mohou být klíčovými indikátory konkrétní podoby singlovství pohlaví singla, věk singla, životní zkušenosti, aktuální doba nebo právě sociální prostor, ve kterém single žije a jehož zohlednění může napovědět o konkrétních životních strategiích singles.

2.2 Nárůst singles vlivem modernizace a individualizace v české společnosti

V éře komunismu, která probíhala v české společnosti až do roku 1989, měli mladí lidé velmi omezené možnosti seberealizace, protože hlavní životní náplní byl rodinný život, to znamená brzký vstup do manželství a výchova dětí. Podíl singles byl tedy v této době naprosto minimální, zatímco v nynější společnosti mají lidé daleko rozsáhlejší a svobodnější možnosti, jak naplnit svůj život. S těmito možnostmi také vzrůstá počet singles. Lidé často považují manželství za nepohodlnou životní alternativu, se kterou se dnes už tolik neztotožňují oproti již zmíněné komunistické době [Halás, Formanová 2010: 37].

Příkladem mohou být mladé ženy, které žijí ve městě, studují vysoké nebo jiné školy, mají vizi kariéry, dobrého pracovního místa a tudíž se s tradičním uspořádáním a stylem života již nemusí tolik ztotožňovat jako tomu bylo v předchozích obdobích. Do svého života si nehledají partnery, kteří by je finančně zabezpečili, poskytli jim harmonický rodinný život, ale partnery, kteří je budou podporovat v jejich společenském životě plném zálib a volného času, který tyto ženy věnují hlavně samy sobě a více touží po singlovském životě. I někteří muži odvracejí pozornost od tradičního konceptu, v rámci něhož je muž viděn jako ten, jehož mužství je spojeno se založením rodiny a jeho následným zabezpečením. Někteří muži s vyskytující se rostoucí emancipací žen podléhají skutečnosti, že ženy jsou schopny se o sebe postarat samy a tudíž muže k životu už tolik nepotřebují jako v minulých časech a tím pádem se také více uchylují k singlovství než kdykoliv dříve. Díky těmto novým možnostem, které společnost nabízí, dochází ve společnosti stále více k směřování života lidí spíše k životu bez partnera/partnerky a tradiční rodinný model postupně ztrácí prioritní důležitost, kterou nabyl v minulých historických epochách [Linková 2002: 45-47].

Také Lucie Kozlová a Nicola Tomanová poukazují ve svém textu na probíhající individualizaci společnosti vlivem níž se ženy emancipují ze zakořeněných tradičních stereotypů rodinného chování a ukazují, jak dokážou singles ženy vychovávat dítě samy bez partnera. Od šedesátých let dvacátého století totiž docházelo v české společnosti, díky nárůstu počtu rozvodů k tomu, že přibýlo lidí, kteří vychovávali své dítě/děti sami bez druhého partnera. Postupem času, zejména v dnešním dvacátém prvním století, není jen rozvod důvodem toho, že dítě vyrůstá jen s jedním rodičem. Příčin výchovy dítěte/děti jen jedním člověkem (nejčastěji ženou) může být více. Stejně tak sociální stigma, které bylo v socialistickém režimu na lidi vychovávající dítě/děti pouze jedním rodičem uvalováno, postupně mizí a výchova dítěte jen jedním rodičem se stává stále běžnějším jevem. K tomuto faktoru přispívá také skutečnost, že v předchozích dekádách byly svobodnými rodiči zejména velmi mladé, často nezletilé matky, přičemž dnes jsou svobodnými matkami v daleko větší intenzitě starší, zralé a zkušené ženy. Tyto dnešní ženy si také daleko častěji vybírají volbu vychovávat dítě bez partnera dobrovolně, protože jsou finančně zajištěné a tudíž k sobě partnera a oporu při výchově dítěte nevyžadují [Kozlová, Tomanová 2005: 31].

Zatímco se předchozí odstavce zaměřovaly na singles, kteří spatřují v singlovství značné výhody, existuje i opačná skupina singles, která sice žije trvale bez partnera, ale není to jejich vybraná životní strategie. Tito lidé jsou singles z mnoha důvodů: mohou to být lidé, kteří si již prošli dlouholetým partnerským vztahem a momentálně jsou sami či se bojí vstupovat do dalšího partnerského vztahu nebo jsou singles lidé, kteří jsou tak pracovně vytížení, že jim tento způsob života znemožňuje seznámení s potencionálním partnerem. Ve vztahu k singlovství však mohou existovat i další překážky bránící člověku navázat partnerský vztah [Linková 2002: 45-47].

A právě takovými překážkami se zabýval v rámci svého zkoumání Tomáš Katrňák, který upozorňuje u nedobrovolného singlovství na bariéry, které budou v následujících letech bránit singlům v navázání partnerského vztahu. V budoucím vývoji české společnosti lze totiž předpokládat, že muži s nejnižším dosaženým vzděláním (základní vzdělání) budou těžší hledat vhodnou partnerku pro život, se kterou by mohli uzavřít sňatek a mít rodinu. Ženy totiž budou hledat své potencionální partnery v okruhu mužů s vyšším vzděláním, a tudíž muži se základním vzděláním mohou být touto situací stigmatizováni a díky této znevýhodněné pozici ve společnosti mohou zůstat singles. Lze tak očekávat, že ženy s nízkým vzděláním začnou hledat své partnery v okruhu mužů s lepším sociálním postavením a muži s nízkým vzděláním zůstanou

pro tyto ženy nezajímaví a ekonomicky nevýhodní, což jim výrazně snižuje šanci nalézt partnerku [Katrňák 2001: 235].

Nejen vzdělání může singly limitovat v navazování partnerských vztahů. Lze zaznamenat i další faktory, které by mohly ohrožovat singly v případě jejich snahy o vyvázání se ze singlovství. A jeden z těchto vlivů představuje prostor, ve kterém se singles pohybují. Katrňák upozorňuje na to, že „svobodní muži žijící ve vesnickém prostředí a mající nízké vzdělání v následujících několika letech budou jen s velkými obtížemi hledat potenciální partnerky na sňatkovém trhu.“ [Katrňák 2001: 236-237]. Předpoklad existence singles je totiž primárně svázán s městským prostorem, protože lidé trvale žijící bez partnera (singles) se vlivem rozšířených možností ve větším prostoru objevují převážně ve městě. A pravděpodobnost singlů seznámit se s nezadanými lidmi je ve městě mnohonásobně vyšší než na venkově. Tato situace je daná tím, že na venkově se koncentruje menší počet osob a ve větší míře žijí na venkově spíše rodiny či starousedlíci a naopak město nabízí větší počet lidí a tím pádem i větší šance k nalezení partnera [Linková 2002: 45-47].

2.3 Pojetí sociálního prostoru a jeho souvislost se singlovstvím ve městě a na venkově

V rámci klasických teorií existují propracované pojmy, které popisují rozdíl mezi venkovským a městským prostorem. Jedním z nejvýznamnějších autorů, který se tímto rozlišením mezi dvěma odlišnými prostory zabýval, byl německý sociolog Ferdinand Tönnies. Tento autor se pokusil vysvětlit termíny pospolitost (Gemeinschaft) a společnost (Gesellschaft) jako dva odlišné koncepty. Na jedné straně pojem Gemeinschaft reprezentuje venkovský prostor, u něhož je typická vzájemná interakce lidí, která vzhledem k velikosti venkova probíhá na malém místě. Tato interakce se vyznačuje tradičními vazbami, v rámci nichž si lidé pomáhají. Také je v rámci Gemeinschaftu typická jistá sounáležitost a celkový rodinný charakter. Na druhé straně vymezil Tönnies pojem Gesellschaft, který je synonymní s městským prostorem. Takový prostor se vyznačuje nárůstem individualismu, prostřednictvím něhož lidé sledují převážné své cíle, a zároveň zde vlivem obrovské koncentrace lidí upadá tradiční pospolitost typická pro venkov. Lidé jsou tak v městském prostoru na sobě vzájemně nezávislí a mohou se ocitnout i v izolaci [Tönnies 1957].

Tönniesova perspektiva vymezení dvou prostorů – venkovského a městského je pro záměr práce důležitá proto, že skrze rozdělení na venkovský prostor (Gemeinschaft) a městský prostor (Gesellschaft) můžeme lépe chápat a spatřovat rozdíly mezi venkovem a městem. Hlavní rozdíl mezi venkovem a městem představuje vzrůstající individualizace společnosti, která přinesla mnoho změn ve společnosti a také nárůst singles. Přestože Tönnies vymezil termíny Gemeinschaft a Gesellschaft již před nějakou dobou, stále lze spatřovat rozdíly mezi těmito prostory, k čemuž odkazují i následující texty, které pracují s myšlenkou odlišení venkova a města.

Analytická část diplomové práce je orientována na singles mladší věkové kategorie (stanovený věk respondentů je v rozmezí 20-30 let). Také Ruth Panelli se ve svém textu zabývá životem mladých lidí ve venkovských oblastech a zde na základě výzkumného šetření dochází k závěru, že mladí lidé žijící na venkově jsou v tomto prostředí izolováni podmínkami, které venkov nabízí. Celkové nastavení venkova a přístup k jednotlivým službám transformuje dle Panelli život mladých lidí v tomto prostoru [Panelli 2002: 120].

Také autoři Pieter Gautier, Michael Svarer a Coen Teulings ve svém textu testovali, jak je to se singlovstvím v rámci venkovských a městských oblastí. Autoři vycházejí z předpokladu, že město nabízí více možností, jak si singles mohou najít své potenciaální partnery. Předpokládá se také, že singles se díky těmto lepším možnostem, které město nabízí, stěhují právě z venkova do města a naopak lidé, kteří již mají své partnery, se stěhují z města na venkov [Gautier, Svarer, Teulings 2010: 206]. Jak se na základě výzkumu těchto autorů ukázalo, předpoklad stěhování se singlů do města za vidinou lepších možností na partnerském trhu se potvrdil, a to platí zejména u žen [Gautier, Svarer, Teulings 2010: 216-217]. Jak je v rámci textu Gautiera, Svarera a Teulingse naznačeno, město může stále vykazovat předpoklad existence fenoménu singles a naopak venkov může představovat prostor, který je typický výskytem spíše partnerských a rodinných vztahů.

Odlišné možnosti ve městě a na venkově podporuje také výzkum Haškové a Vohlídalové, který byl nazván *Životní a pracovní dráhy 2010*. Autorky tohoto výzkumu totiž v kvantitativní části tohoto výzkumu dospěly k tomu, že se u mužů místo, kde žijí, ukázalo jako důležitá skutečnost ve vztahu k singlovství. Autorky totiž dospěly k závěru, že velikost místa bydliště hraje u těchto celoživotních singles mužů roli. Z výzkumu je totiž patrné, že celoživotní singles muže najdeme daleko více na vesnici než ve městě. Vesnice obecně představuje způsob omezených možností nalézt si partnera. A ženy mohou dokonce pociťovat ze strany okolí

sociální kontrolu spočívající v tom, že se na vesnici počítá s tím, že se zde žena usadí a založí si co nejdříve rodinu [Hašková, Vohlídalová 2014: 113].

Co mají tyto práce společné je, že pracují s předpokladem jasně odlišitelných prostorů města a venkova, které se tak podílí i na odlišné organizaci sociálních vztahů. Nicméně v současné době jsme svědky digitalizace společnosti, která s sebou nese rozšířenější prostředky, jež singles mohou využívat k seznamování a rozdíl mezi městským a venkovským prostorem tak může začínat ustupovat do pozadí. Tato digitalizace totiž umožňuje komunikaci a seznamování bez ohledu na prostor, kde se singles pohybují [Haight, Quan-Haase, A. Corbett 2014: 504].

Catherine J. Waite a Lisa Bourke se ve svém textu soustředili na analýzu mladých singles žijících na australském venkově a jejich účast na online sociálních sítích, především na facebooku. Autoři textu zde hovoří o tom, že facebook, internetové seznamky a obecně sociální sítě poskytují možnost překročit geografické vzdálenosti. Sociální sítě umožňují spojení s lidmi v rámci celého světa a takové možnosti mohou využít lidé, kteří žijí na jakémkoliv velkém prostoru. Tato studie tedy potvrdila, že mladí venkovští uživatelé využívají tyto sítě k různým účelům. Někteří využívají sociální sítě k překročení vzdálenosti s lidmi, jiní je používají ke komunikaci a udržování vztahů se svými známými. Hlavní přínos sociálních sítích vidí lidé žijící na venkově v jakési svobodě, kterou jim umožňují, díky možnosti spojení se s mnoha lidmi a mohou se tak vlivem sociálních sítí i lépe seznamovat [Waite J., Bourke 2015: 212-215].

Jak se ukazuje, s rostoucími možnostmi, které internet a celkově digitální technologie přináší, dochází k rozšíření možností, jak si singles mohou hledat partnera. Například podle průzkumů v Německu, které byly zaměřené na singles, tito lidé hledají více než v polovině případů partnera na internetu. Právě pro singles v Německu na základě tohoto výzkumu platí, že seznamování na internetu využívají a nechávají se zlákat internetovými možnostmi. Jedním z důvodů, proč singles v Německu využívají k seznamování právě internet je ten, že se mohou seznamovat kdykoliv a také jim seznamování nezabere tolik času [Aretz, Demuth, Schmidt, Vierlein 2010: 8-13].

Problematika městského a venkovského prostoru a jeho vztahu k singlovství se zdá být nejednoznačně formovaným tématem, protože na jedné straně zde převládají přetrvávající zakotvené stereotypy spočívající v tom, že město a venkov jsou jednoznačně oddělené prostory, které se od sebe odlišují. Za touto koncepcí stojí tradiční sociologičtí autoři, kteří vymezují město a venkov jako dva odlišné prostory. Na druhé straně neustálý vývoj směrem dopředu

ukazuje, že rozdělení na prostor města a venkova nemusí mít v budoucnu význam, protože vlivem globalizace a modernizace mohou být všechny prostory a jejich možnosti v nich identické. Jaký význam přiřazují samotní singles městu a venkovu ve vztahu k jejich singlovské identitě? Vysvětlení strategií singlovství v českém prostředí je součástí analytické části, kde jsou jednotlivé příběhy singlů vycházející z odlišných prostorů vysvětleny.

3 METODOLOGIE

3.1 Výzkumné otázky

V závislosti na stanoveném cíli práce se soustředím na zkoumání životního příběhu člověka, který je single a zároveň se snažím zjistit, jaké problémy jsou se singlovstvím konkrétního jedince spojené. Singlovství se totiž neodehrává ve vzduchoprázdnu. S tímto stavem, že je člověk bez partnera, jsou spojeny různé překážky, které ovlivňují život singlů. Současně je podstatnou částí této práce objasnit, jak singles čelí problémům spojeným s jejich stavem, který je významnou životní událostí. Neopomíjitelnou stránkou práce je rovněž respondentův náhled do budoucnosti ve vztahu k singlovství. Všechny tyto informace byly získány prostřednictvím biograficky orientovaných rozhovorů. Na základě stanoveného cíle a objasnění záměru výzkumu se budu snažit odpovědět na následující výzkumné otázky:

Co stojí za životním příběhem člověka, který se rozhodl být single -nebo řeší stav single?

Jak venkovský nebo městský prostor figuruje v kontextu problematiky singlovství?

3.2 Metoda sběru dat

Biografie v obecném slova smyslu zachycuje v písemné či ústní formě vyprávěný životní příběh konkrétního člověka, který je interpretován ať jím samotným, či někým jiným. Na jedné straně by měl být biografický výzkum založen na odlišných výpovědích respondentů, na straně druhé by výpovědi respondentů měly být vzájemně propojené. Hlavním stimulem biografického výzkumu je pochopit zkušenosti a souvislosti respondentů v rámci jejich každodenního života. Díky biografickému přístupu lze porozumět současným společenským tématům a problémům, které jsou interpretovány samotnými respondenty [Roberts 2002: 1-5].

Při použití biografické metody jsou pak konkrétní rozhovory ke zjištění dat konceptualizovány tak, aby respondent nebyl svázán velkým množstvím konkrétních otázek, ale aby byl rozhovor spíše vyprávěním samotného respondenta, kterému budou na základě tématu kladeny doplňující otázky. Tyto doplňující otázky poslouží k tomu, aby se respondent držel

nějaké linie. Zároveň jsou pokládány doplňující otázky k získání více informací k probíhajícímu výzkumu [Wengraf 2001: 5-6].

Na základě této zvolené metody jsem se snažila získat hlubší vhled do současné fáze respondentova života, která je charakteristická tím, že je daný respondent single. Tento stav ovšem není nepodmíněný, ale je právě výsledkem určitých životních procesů, které se respondentovi staly v minulosti, a které ovlivnily to, jak současné singlovství respondent prožívá a jak ho prezentuje. Abych všechny tyto aspekty mohla zjistit, zformulovala jsem několik témat, které se staly klíčové pro získávání informací. K jednotlivým tématům bylo následně přiřazeno několik otázek, které sloužily jako doplňující, aby se respondent držel tématu výzkumu.

Mezi jednotlivá témata rozhovorů jsem zařadila objasnění okamžiku, kdy se daný respondent rozhodl být/žít sám/sama. V této první části rozhovoru byla klíčová podstata singlovství, která odhalila prvotní příčinu singlovství a následně další souvislosti, které respondent ve svém příběhu zmiňoval. První téma bylo nejobsáhlejší, protože kromě samotného vyprávění o respondentově singlovství, byl kladen důraz na odhalení problémů, se kterými se dotazovaní v rámci singlovství potýkají. Druhé téma se týkalo respondentových vlastních strategií, které jsou se singlovstvím spojené. Hlavním záměrem v této části bylo zjistit, zda se respondent aktivně zapojuje do hledání partnera skrze seznamování, nebo zda se v životě uchyluje jiným směrem, než je hledání partnera/partnerky (koníčky, zaměstnání, cestování a jiné). Poslední, třetí téma se týkalo vizí do budoucna, jak respondent vidí svou životní cestu za několik let.

Samotný sběr dat probíhal od listopadu do prosince roku 2019. Jelikož je téma singlovství velmi citlivé, které vyžaduje spolupráci a ochotu mluvit o této problematice, hledala jsem respondenty v mém blízkém okolí. Tyto respondenty jsem následně oslovila buď ústní formou, nebo skrze telefonické spojení. Poté, co respondenti potvrdili, že poskytnou rozhovor na téma jejich singlovství, proběhl následně výběr místa, kde se rozhovor uskuteční. Tato místa si respondenti vybírali sami, aby se v prostředí cítili dobře. Rozhovory se tedy uskutečnily ve dvou případech u respondentů doma a ve dvou případech proběhly na neutrálních místech, kde byl na rozhovor dostatečný klid.

Před započítím jednotlivých rozhovorů jsem své respondenty seznámila s tématem a cílem mé práce. Zároveň jsem respondenty požádala o souhlas s nahráváním rozhovoru na diktafon a ujistila je, že nahraný materiál bude sloužit jen pro účely této diplomové práce a nebude s ním dále nijak zacházeno. Současně jsem všechny respondenty informovala o tom, že v práci nebudou zveřejněna jejich jména, místa bydliště, zaměstnání a studia, a že tedy nebude možné identifikovat jednotlivé výpovědi konkrétních respondentů. Po vyčerpání všech témat a otázek jsem na konci rozhovoru nechala respondentům prostor pro další možné zamýšlení a vyjádření se k tématu singlovství. Respondenti tak měli možnost téma dále rozvinout nebo mohli mít případně dotazy týkající se záměru diplomové práce.

Výzkumný vzorek byl tvořen čtyřmi respondenty. Při výběru vzorku byly kladeny čtyři hlavní kritéria, která museli respondenti splňovat. Jelikož je mým cílem zjistit životní strategie singles ve městě a na venkově, byli za prvé singles k výzkumu rekrutováni na základě toho, aby dva respondenti reprezentovali singles ve městě a dva respondenti museli představovat singles na venkově. Za druhé jsem považovala za přínosné mít v uvedeném vzorku poměrné zastoupení singles mužů a singles žen, takže je vzorek tvořen dvěma muži a dvěma ženami. Za třetí, důležitou identifikací, která byla rozhodující v tom, zda respondenty do svého výzkumu zahrnu, byla délka stavu single. Na začátku výzkumu jsem si stanovila vybírat si takové singly, kteří jsou sami již delší dobu. Jako minimální dobu, v níž museli být singles sami, byl stanoven na půl roku. Posledním, čtvrtým kritériem byl věk respondentů. Považovala jsem za důležité, aby respondenti byli podobného věku, protože předpokládám, že pětadvacetiletí singles jsou jiní než padesátiletí singles. V rámci výzkumu jsem se zaměřila na věkovou kategorii, která je mi bližší, to znamená, že jsem shromáždila respondenty, kteří se pohybují v rozmezí věku 20-30 let.

Rozhovory trvaly v rozmezí 45-60 minut. Jelikož jsem si v rámci kvalitativní metodologie zvolila biografickou metodu, zahrnuje jsem do svého výzkumu pouze čtyři respondenty. Tito respondenti ale byli podrobeni detailnímu popisu jejich životního příběhu singles, takže považuji takto vytyčený vzorek za dostatečný. Jako dostatečný vzorek ho chápu i na základě toho, že jsem do rozhovoru zahrnuje obě pohlaví a držela jsem se v rámci respondentů jejich přibližného věku, aby se daly chápat rozdíly ve vnímání singlovství v rámci jedné společné věkové kategorie.

3.3 Analýza dat

Jednotlivé rozhovory byly kódovány prostřednictvím otevřeného kódování. Kódování představovalo první důležitý krok při budování zakotvené teorie. Druhým podstatným krokem u kódování bylo produkování kategorií a vztahů mezi těmito kategoriemi [Hájek 2013: 68]. Použité kódy sloužily jako opora k vytvoření především tematických oblastí pro respondenty. Hlavním postupem, na základě něhož je možné otevřeného kódování použít, je kladení otázek respondentům, prostřednictvím kterých jsou získávány poznatky o podobnostech a rozdílech jednotlivých případů. Na základě těchto otázek a výpovědí respondentů jsou vytvořeny kódy [Strauss, Corbinová 1999: 44-52]. Příklady kódů v této práci jsou následující: důvody stojící za singlovstvím, problémy singlovství či seznamování singlů.

Hlavní osu analýzy dat tvoří čtyři hlavní témata. Klíčovými tématy jsou: důvody stojící za singlovstvím, problémy ve vztahu k singlovství, seznamování a navazování vztahů v současnosti. K těmto hlavním tématům byla poté přiřazena podtémata, která blíže rozkrývají problém singlovství napříč všemi rozhovory. Všechna témata byla důmyslně promyšlena, aby se na základě stanovení témat dalo identifikovat životní strategie singlů žijících ve městě a na venkově. Podrobnější zpracování výsledků provedeného výzkumu lze nalézt v kapitole Analytická část.

Na závěr metodologické části je nutné upozornit na důležitý limit práce, který může ovlivnit celkové výsledky, ke kterým jsem prostřednictvím analýzy dat došla. V rámci rozhovorů jsem disponovala celkem čtyřmi respondenty, dvěma muži a dvěma ženami, kteří reprezentovali dva prostory – městský a venkovský. Tento vzorek je ale asymetrický, protože oba muži reprezentují městský prostor a obě ženy jsou zástupkyněmi venkovského prostoru a tento rozdíl považuji za hlavní omezení následných zjištění.

3.4 Etické otázky

Realizace každého výzkumu vyžaduje znalost a respektování etických aspektů. Text autorky Guillemínové a Gillamové *Etika, reflexivita a "eticky důležité okamžiky"* přibližuje etiku výzkumu. K přiblížení samotné etiky používají autorky termín *etika v praxi*, která souvisí s jejich dalším termínem *mikroetika*. Autorky se snaží tyto pojmy vztahující se k etickým náležitostem vysvětlit na příkladu lékařské praxe. My jsme si na základě určitých stanovených principů vědomi, jaký je vztah lékaře a pacienta v souvislosti s otázkami důvěry, otázek atd. Na

základě těchto aspektů funguje etika v praxi tak, že se chováme k aktérovi lidsky a zároveň s pochopením [Guillemin, Gillam 2004: 13-15].

Vzhledem k citlivosti tématu diplomové práce jsem respondenty informovala o naprosté anonymitě všech údajů, které mi poskytnou. Pro získání větší důvěry jsem respondenty seznámila s účelem a důležitostí provádění rozhovorů právě s nimi a zároveň jsem seznámení s tématem práce pokládala za důležité proto, aby byl vstup do rozhovorů snazší a respondenti byli co nejvíce uvolnění. Po představení výzkumného procesu jsem respondenty seznámila s tím, že rozhovor bude nahráván a zároveň jsem od nich potřebovala souhlas s nahráváním. Aby respondenti neměli obavy, že je při rozhovoru bude poslouchat někdo jiný, byl každý rozhovor realizován na základě výběru prostoru samotnými respondenty, kteří si pro rozhovor stanovili místo v naprostém soukromí. Neméně důležitou součástí každého rozhovoru bylo informování respondentů o tom, že jakékoliv informace, které budou v práci použity, budou zprostředkovány skrze smyšlená jména a smyšlená místa a žádné údaje tudíž nebudou v práci zneužity.

4 ANALYTICKÁ ČÁST

4.1 Důvody stojící za singlovstvím

Při zkoumání fenoménu singlovství mezi singly žijícími ve městě a na venkově je zásadní odhalit příčinu toho, co tomuto rozhodnutí být sám bez partnera/partnerky předchází. To znamená zjistit, na základě jaké zkušenosti se respondenti stali singly.

Zástupce městského prostoru Miroslav vidí jako prvotní příčinu neúspěchu v navazování partnerských vztahů v tom, že se neztotožňuje se současnými modely partnerských vztahů, u nichž poukazuje na jejich nestálost, nedostatečnou morálku atd. Dále poukazuje na anonymitu a nesoudržnost vztahů mezi lidmi, kterou Miroslav přisuzuje zejména městskému prostoru.

„Poslední dobou bych řek možná morální, možná že zbytečně přemoralizovaný překážky nebo přemoralizovaný přístup k těmhle věcem jako k partnerství. Nezamlouvá se mi úplně způsob života, jaký se vede ve městě a takový prostě jakoby střídání partnerů, nezávazné vztahy a tak. Lidi jsou v tom městě prostě cizí, nepomáhají si, každý jede sám na sebe.“ (Miroslav)

Patrik jakožto druhý městský respondent si naopak hájí singlovství z jiných důvodů. Singlovství přisuzuje předchozím osobním zkušenostem, které v partnerství a během seznamování ve svém životě získal. Stejně jako Miroslav kritizuje současné nastavení partnerských vztahů. Patrik ale připisuje obtížnost v navazování vztahů se ženami současné

genderové vyváženosti, ze které vyplývá, že ženy jsou dnes více soběstačné, nezávislé a směřují také více k singlovství než dříve. Na základě toho dochází k závěru, že partnerské vztahy jsou v současné době jiné než v minulých dekádách a také ze současného nastavení společnosti cítí, že nezávislost žen ztěžuje mužům navazování a udržení si partnerského vztahu. V krajním případě pak vzhledem k vyrovnávání se možnostmi obou pohlaví a emancipaci žen již ženy nepotřebují tolik muže jako v minulých časech, což je další faktor, proč je dle Patrika navazování vztahů v dnešní společnosti obtížnější než v minulých dobách.

„A hlavně je to tou dobou no si myslím, že jak se vyrovnávají jako genderově, že si budují jakoby kariéru třeba po studiu, tak nechtějí třeba ani tu rodinu nebo to, že je jim přednější ta kariéra a ten jejich osobní život. Dávají přednost prostě penězům, majetku třeba, že už nechtějí být ani vázané tomu chlapovi, že už si dokážou prostě jakoby samy vydělat.“ (Patrik)

Respondentky Karolína a Alena, které v tomto výzkumu zastupují venkovský prostor, se naopak ocitly singles na základě rozpadu dlouholetého partnerského vztahu. Singlovství si respondentky vybraly na základě jejich vlastního rozhodnutí, u něhož kromě neporozumění si s partnery vedly k rozchodu také důvody jiné, které se dají nazvat jako touha po osobním rozvoji. Alena konstatovala, že toužila více po svobodě a věnování se svým záležitostem.

„Tam byl ten důvod toho, že jsem potřebovala být i sama už jako z důvodu nějakých jako v podstatě i kariérních věcí nebo z důvodu studia třeba. Ten vztah mě předtím hrozně omezoval.“ (Alena)

Také Karolína nechává jakémukoliv dalšímu seznamování s novými muži volný průběh, rozhodně se nesnaží hledat muže nějakou násilnou formou. Spíše si užívá volného času pro sebe.

„Upřímně na nový partnerský nebo na nějaký partnerský vztah nejsem připravená. Chci, aby ten muž přišel do mého života nějak sám, nenásilnou formou a aby jsme si rozuměli jako.“ (Karolína)

Alenu také vedly k rozhodnutí být sama nedostatečné styky se svými přáteli. Jak Alena v rozhovoru uváděla, uvědomila si, že díky věnování většiny svého volného času partnerovi si postupem času uvědomila, že vztah pro ní není tak prioritní.

„Bohužel jsem se vlastně potom nebo zpětně jsem si uvědomila, že jsem zanedbávala své přátele, které jsem vlastně pořád odmítala kvůli tomu partnerovi a partnerům.“ (Alena)

Důvody, které stojí za respondentovým singlovstvím, ukazují, že zatímco je singlovství ve městě u Miroslava a Patrika zapříčiněno především sledem špatných zkušeností nashromážděných během jejich života a s moderním obrazem nestabilních partnerských vztahů, singlovství na venkově je u Karolíny a Aleny spojeno především s vysvobozením se z dlouholetých partnerských vztahů a užívání si větší svobody a volného času. Singlovství městských respondentů se dá tedy v kontextu jejich argumentů chápat jako neztotožnění se se současnými modely a možnostmi partnerství, které v jejich očích působí jako limitující v navazování vztahů. Singlovství venkovských respondentek lze považovat za pozitivní životní cestu, v rámci které se obě respondentky vymanily z partnerských vztahů ve prospěch většího naplňování osobního života bez partnera. Tato rozdílnost v pojetí singlovství by měla dávat větší smysl na základě další podkapitoly, která je věnována zkušenostem z předchozích partnerských vztahů.

4.1.1 Předchozí partnerské vztahy

Zkušenosti s vlastními předchozími partnerskými vztahy jsou považovány za důležité faktory, které mohou rozkrýt další důležité skutečnosti singlovství mezi jednotlivými respondenty. Miroslav a Patrik mají prozatím minimální zkušenosti s dlouhodobými partnerskými vztahy, protože si oba prošli pouze jednou krátkodobou známostí. Miroslav uvádí jako poslední zkušenost s navazováním kontaktu se ženou ze střední školy, přičemž toto seznamování ztroskotalo na citlivé záležitosti způsobené nehodou, která vstoupila Miroslavovi v této době do života, a která mu od té doby komplikuje navazování vztahů se ženami. Tato záležitost působí jako jakýsi blok znemožňující Miroslavovi nabýt sebevědomí důležité pro kontaktování žen.

*„Ty vztahy ale pak narazily vždy na takovým dost intimním tématu, takže jako tak.“
(Miroslav)*

Patrik si taktéž neprošel vážným vztahem a může si tak dlouhodobý partnerský vztah stejně jako Miroslav představovat zatím jen teoreticky.

„Byly to takový vztahy jak to říct. Krátkodobý vztahy, možná na 14 dní. Takže nic vážného.“ (Patrik)

Naopak respondentky z venkova sdílí dlouholetou zkušenost s partnerským vztahem. Karolína prožila jeden dlouholetý partnerský vztah, který trval pět a půl roku. Hlavními příčinami rozpadu tohoto vztahu byl nedostatečný počet společných zájmů, málo společně

tráveného času a také Karolínino konstatování neschopnosti bývalého partnera se v určitých záležitostech přizpůsobovat. Jako důležitý aspekt ukončení vztahu Karolína uvedla skutečnost, že by se časem přesunula do města kvůli rozšířeným možnostem, které jí venkov rozhodně nenabízí, což Karolínin bývalý přítel nekompromisně zamítal. Karolínin bývalý partner chtěl zůstat na venkově především z důvodu již zařízeného života, který na venkově má (práce, bydlení, rodina, kamarádi). Venkov mu v jeho očích nabízí pohodlný způsob života a s Karolínou nebyl schopen uvažovat o nějakých změnách, které by jejich vztah mohly posunout lepším směrem.

„Já jsem člověk, který nechce možná být pořád na vesnici. Možná se třeba jednou odstěhuju, protože vidím ty možnosti v tom městě, takže jako to je to, co mě právě jako donutilo. Vůbec jsme s bývalým partnerem neměli spolu žádné jako společné plány, žádnou jako celkově budoucnost a kompromisy tam taky nefungovaly, on nechtěl nic jako ustoupit ze svého pohodlí, ze své zóny komfortu.“ (Karolína)

Alenin předchozí partnerský vztah trval necelé tři roky. Rozhodla se ho ukončit po dlouhodobější nespokojenosti s partnerovým chováním a zároveň cítila, že ji vztah v mnoha ohledech utlačuje a nemá možnost takové seberealizace, jakou by si představovala.

„Bylo to hlavně moje rozhodnutí. Vlastně jsem s tím přišla já, což vlastně ten druhý člověk, ten partner to vůbec nečekal a byl z toho dost překvapený. Byla jsem nespokojená to za prvé a za druhé tam byl taky ten důvod toho, že jsem potřebovala být i sama i z důvodu, abych měla čas i na sebe a svoje věci.“ (Alena)

Zkušenosti s partnerskými vztahy ovlivňují myšlení a jednání lidí v dalších fázích života. I v tomto případě se ukazuje, že ať už dlouhodobé, či krátkodobé známosti, mají vliv na singlovství respondentů, a to jak ve městě, tak na venkově. Zatímco ale respondentky z venkova mají zkušenosti s dlouhodobými partnerskými vztahy, respondenti z města takové zkušenosti nemají, což lze také přisuzovat charakteru anonymního města, kde jsou sice možnosti k nalezení partnera/partnerky rozšířenější než na vesnici, ale zároveň je město obvykle ztotožňováno s větším výskytem singlů, tudíž lidé ve městě nemusí být tolik stigmatizováni singlovstvím jako respondentky na venkově, kde se existence singlovství příliš nepředpokládá a spíše se zde singlovství neobjevuje.

4.2 Problémy ve vztahu k singlovství

Vlivem individualizace a modernizace současných společností narůstá počet alternativních životních cest, které jsou již považovány za obvyklé (nárůst singles, gay párů, lesbických párů, LAT atd.). V dřívějších dekáдах bylo ale v české společnosti hlavní životní cestou založení rodiny, která představovala prioritní a základní jednotku státu. S pádem komunistického režimu se ovšem lidem otevřelo více možností seberealizace a došlo tedy k nárůstu alternativních životních forem, kam patří také singles [Halás, Formanová 2010: 37]. I když singles představují již dnes běžně se vyskytující fenomén, vlivem přetrvávajících stereotypů vyplývajících z priorit důležitosti partnerského vztahu mezi mužem a ženou, které si neseme z minulosti, jsou singles stále vystavováni určitému stigmatizování a obhajování svého stavu z různých stran [Jandourek 2003: 119].

Problémy, které jsou se singlovstvím spojené, se staly důležitým podnětem výzkumu. Jak se ukázalo, všichni respondenti se v rámci obhajoby svého singlovství potýkají s různými problémy, se kterými se musí vypořádávat. Rodina a přátelé představují důležité osoby, které hrají v životech singlů významnou roli, a právě proto dokážou singly v jejich stavu buď podporovat, nebo jim naopak působí potíže s obhajobou jejich stavu.

Jako důležitý aspekt obou respondentů zastupující městský prostor se ukázal vliv přátel. Oba jsou obklopeni sociální skupinou, která na základě jejich výpovědí výrazně ovlivňuje jejich přístup k partnerským vztahům. Na jedné straně je Miroslav, který se obklopuje partou přátel, kteří žijí takzvané bohémské životy s občasnými nezávaznými vztahy, takže jejich vztahové tendence jsou naprosto minimální. Miroslavův život se ale řídí řádem, pravidly a vysněnou cílevědomou motivací k vedení řádného života v partnerském vztahu. Jak sám konstatuje, odlišnost životních priorit přátel ho může negativně ovlivňovat v jeho životě, v němž stále nemůže nalézt partnerku do života.

„Myslím si, že jako hodně nezapadám do toho jejich profilu nebo jak bych to řekl. Víím, že mě můžou v tomhle ty moji kamarádi ovlivňovat. Dejme tomu, že mám jednoho, který je v takovém vážném vztahu a mně to připadá jako super, líbí se mi to a ten zbytek pěstuje takový ty takzvaný jakoby volný nezávazný praktický vztahy jak bych to řekl, což pro mě osobně není.“
(Miroslav)

Na druhé straně přátelé mohou působit jako motivující faktor k nalezení partnerky, jak uvádí Patrik, který je ve své partě jediný, kdo nemá partnerku. Ostatní přátelé jsou buď v partnerství nebo v manželství, a někteří mají dokonce děti. Přátelé tak mohou působit jako vzor, že partnerství mohou být šťastná a zároveň zkušenosti těchto přátel mohou pomoci singlům v budoucích partnerských vztazích.

„Všichni jsou ve vztahu. Někdo je už i ženatý. Dva páry vlastně jsou svoji a mají vlastně už jakoby rodinu, takže já vlastně v tom okruhu těch přátel jsem vlastně sám, jediný, který je sám jako.“ (Patrik)

„Tak to je jasný, že jsem dostával nebo dostávám prostě ne rady přímo jo, ale prostě nějaké takové ty, jak to prostě chodí nebo jo.“ (Patrik)

Zároveň ale skutečnost, že má single kolem sebe partu přátel, která je tvořena jen zadanými lidmi, může na singly působit negativně, protože si člověk začíná uvědomovat situaci, ve které se začne cítit velmi osamocen.

„Jako dřív jsem to jako hodně řešil, dřív mi bylo ne jako trapně, ale cítil jsem se no vlastně trapně, dá se říct, potupně jakoby jo.“ (Patrik)

Přátelé ovšem nemusí působit jen jako pozitivní vzor a motivace k nalezení partnerského vztahu, ale jak jsem ukázala v případě Miroslava, přátelé mohou mít na singles i opačný negativní vliv v tom smyslu, že zkušenosti a život singles přátel může utvrzovat respondenty ve správnosti jejich singles stavu, na základě něhož si tento život bez partnera/partnerky můžou poté obhajovat. Například Patrik se ve svém životě stýká s jedním single kamarádem, jehož partnerské zkušenosti se ženami Patrika výrazným způsobem utvrzují v tom, že je lepší žít bez partnerky. Zkušenosti s partnerkami Patrikova kamaráda tak pro Patrika působí jako jakýsi blok vůči ženám.

„Jasně, že mě to poznamená nebo to, protože člověk je pak už opatrnější, když se s někým jakoby seznamuje, tak už má ty zadní vrátka, že už prostě není tak hloupý. Když tohle slyším od toho mého kamaráda, tak potom už si člověk jakoby dává jen ty střípky dohromady.“ (Patrik)

Jako další problém singlovství, a zejména těch dlouhodobých, může být právě věk singla a ochota přizpůsobovat se někomu druhému. Právě nejstarší respondent Patrik uvádí, že čím je starší, tím je v navazování vztahů se ženami opatrnější a zároveň skutečnost, že žije již dlouho

po svém tak, jak je zvyklý, mu do budoucna může přinášet problémy ve sladování a přizpůsobování se potencionální partnerce.

„Už prostě nad tím přemýšlím jakoby jinak. Když mi bylo 18, 20, tak bych pro holku udělal všechno na světě, teď už bych nebyl tak blbý.“ (Patrik)

„Čím delší čas jsem sám, tím víc si spíš zvykám na tu samotu, že jsem vlk samotář a už na sobě jakoby pociťuju, že budu mít velký problém pak si někoho k sobě připustit. Že už jsem zajetý, mám své způsoby jo a prostě pak bude těžký někoho přijmout.“ (Patrik)

Zatímco se u Miroslava a Patrika jako důležitý ukázal vliv přátel ve vztahu k jejich singlovství, vliv rodiny oba zamítají a oba jsou ztotožnění s představou, že rodina jim žádné potíže s jejich singles identitou nepřináší.

„Tlak u rodičů určitě ne. Tlak v žádném případě.“ (Miroslav)

„Teď ze strany rodiny už nepociťuju žádný tlak, to probíhalo léta a skončilo to nějak před dvěma roky. Od té doby už nic prostě. Nikdo se nevyptává, neptá, netlačí na pilu“ (Patrik)

Zatímco respondenti z městského prostoru uvádí, že se potýkají s problémy ze strany přátel, Karolína a Alena reprezentující venkovský prostor poukazují na vliv rodiny. Vliv rodiny je zde ale konfrontován dvěma různými způsoby. Zatímco Karolínu rodina v jejím singlovství podporuje, Alenina rodina vidí partnerství a rodinu jako nejlepší životní náplň, které by měl člověk v určitém věku dosáhnout. Lze tak v případě venkovského prostoru u Karolíny a Aleny identifikovat dva různé způsoby postojů k singlovství.

Karolína se v rozhovoru identifikovala s tím, že se rodinou nechává do jisté míry ovlivňovat. Toto ovlivnění spočívá v tom, že se po rozpadu jejího dlouholetého partnerského vztahu ztotožňuje s výhodami singlovství, které jí jsou předávány skrze sourozence. Zároveň poukazuje na to, že takové nastavení sourozenců vyvěrá právě z motivování výhod singlovství, které jim vštěpují jejich rodiče.

„Tak mému bráchovi je 35 let a nemá dítě, nemá stabilní vztah, takže tam vlastně i možná vidím trochu jako vliv rodičů, kteří nás tak trošku jako směřují tím single životem, protože říkají, že děti jsou v dnešní době hrozně jako drahá věc, že jsou takoví pesimisti, co se týče jako těch dětí.“ (Karolína)

Zároveň se sama respondentka do jisté míry nechává ovlivňovat svým bratrem, v jehož singlovství vidí nespočet výhod, kterých by ráda také sama dosáhla.

„A vidím, jak brácha na sobě pracuje. Vidím, jak bere všechny výzvy, jak má tolik zájmů, jak pracuje jako na své psychice, jak prostě se fakt jako osobně rozvíjí a teď pracuje na byznysu, takže jako bych řekla, že je úspěšný v tomhle a je to trošku jako i vzor v tom smyslu, že mi ukazuje tu cestu, že nemusím nebo že ten vztah není důležitý v tom životě ve chvíli, kdy na to nejsem za prvé připravená a za druhé kdy to nemám já jako v sobě srovnaný v hlavě.“
(Karolína)

Jak se ukazuje, rodina nemusí být pro singly jen ztěžujícím faktorem, na základě kterého jsou singles nuceni svou identitu neustále obhajovat, ale zároveň i rodina může podporovat singlovství svých blízkých. U Aleny se objevuje ale jiná diferenciacce, která je spojena s její rodinou. Rodina na Alenu vyvíjí tlak, který je spojený s tím, aby si našla vhodného partnera a založila s ním rodinu. Na rozdíl od Karolíniných sourozenců, kteří jsou všichni singles, mají sourozenci Aleny již své rodiny, a tak i díky tomu Alena pocítuje ze strany rodičů nemalý tlak, který je způsobem samotou respondentky.

„Jo že prostě jako chodí, říkají, abych nebyla sama, najdi si někoho a tak jo. Prostě podívej se, už ti je zase tolik a tolik let a pak se ti budou shánět ty partneři jako blbě, což je pravda.“ (Alena)

Ale nejen samotná rodina je spouštěčem tlaku, aby Alena nebyla sama. I samotná Alena si na sebe vyvíjí tlak v tom, že si uvědomuje svou životní situaci. Má totiž rodiče již staršího věku, což ji nutí přemýšlet nad tím, aby si našla vhodného partnera a pokud možno co nejdříve s ním založila rodinu, aby se její rodiče vnoučat z její strany dočkali.

„No takže vlastně už jako jsou starší, takže prostě bych chtěla, aby vlastně zažili ty moje vnoučata do nějakého jako věku třeba, kdy vlastně jim bude třeba kolem patnácti a výš jako. Takže jako ano, je v tomhle na mě trošku také tlak.“ (Alena)

Respondentky z venkova se také vyjádřily ke stanovisku přátel ve vztahu k jejich singlovství. Karolínino singlovství se ale formuje především v okruhu rodiny, která deklaruje výhody singlovství. V okruhu přátel Karolína nepocítuje žádné problémy, které by přátelé jejímu singlovství přisuzovali. Snaží se rozumět jejímu singlovství a v žádném případě na Karolínu nikdo v žádném směru nenaléhá, takže se dá říci, že přátelé zaujímají neutrální postoj k singlovství.

„No občas se mě zeptají, když se s nimi vidím. Tak co, už máš nějakého jako borce. Nebo spíš se jako takhle zvědavě ptají, ale nikdy neřeknou jako, ty jsi pořád sama nebo tak. To tam nechtím. Spíš jako se tak jenom zeptají, jak jsem na tom, co můj osobní život.“ (Karolína)

Jedinou nevýhodu, kterou Karolína v singlovství spatřuje, je skutečnost, že vlivem zadaných přátel, kterými se Karolína obklopuje, se někdy stává, že na Karolínu tito přátelé nemají tolik času a nepodnikají již tolik aktivit, protože se věnují také svým partnerům.

„Občas je problém s tím, že oni mají všechny partnery, mají všechny jako stabilní nebo hezký vztahy, ale vidím tam to, že když bych třeba něco podnikla, tak právě mají ty partnery, se kterými chtěj trávit ten volný čas, protože mají taky hodně věcí a taky mají málo času na ty partnery. Takže tam spíš já mám problém (smích) s tím, že nejsou single.“ (Karolína)

Singles se ale mohou často potýkat se sociálním stigmatem, které v rámci různých skupin ve společnosti pocítují. Toto sociální stigma pramení z toho, že je na společnost nahlíženo jako na soubor různých individuí, která mezi sebou vytvářejí různé párové vztahy. Na základě předpokladu existence párových vztahů se pak ve společnosti konají nejrůznější společenské události, které jsou organizovány právě pro páry (například společenské plesy, zájezdy, romantické večere atd.). Na takové stigma upozorňuje i Alena, která hovoří o tlaku ze strany přátel, protože si uvědomuje, že singles identita může pro zadané přátele působit jako odpuzující styl života. Dokonce Alena popisuje, že singles mohou působit pro společnost jako neplnohodnotní jedinci, kterým se nepodařilo naplnit svůj život tak, jak se v rámci společnosti předpokládá.

„Z důvodu toho, že vlastně když je člověk jako v páru, tak je to jako hrozně fajn a většinou všechny akce nebo veškerý situace, tak se dějí v tom páru. Když je nějaká třeba večere, kde jsou pozvaný páry a teď tam přijde člověk sám, tak je to takový jako ty sem ale nepatříš, to není pro tebe, tebe nemůžeme pozvat, ty jsi sama. Takže zároveň jako tam takováhle takový jako stigma nebo aspoň tak to vnímám já.“ (Alena)

„Nejsem takový jako plnohodnotný člověk, protože společnost je složená z párů, všichni máme nějakou pronatalitní politiku a podobně, je to vlastně všechno jako o manželství, o párech, o dětech jo.“ (Alena)

Takové stigma se objevuje pouze v prostoru společnosti, protože Alena upozorňuje na to, že pokud by se člověk izoloval od společnosti, na singles by se tolik pozornost neupoutávala.

„Kdybych byla mimo společnost s přáteli, kteří jsou jako taky sami, tak je to taky jiný, ale vlastně tím, že jako všechno je organizované skrze ty párové situace, párové akce, tak je to takový jako blbý pro ty singly.“ (Alena)

Problémy ve vztahu k singlovství se ukázaly jako důležitý bod, který je jinak pojímán v městském prostoru a jinak ve venkovském prostoru. Zatímco respondenti z města deklarují silný vliv sociální skupiny, ve které se pohybují, respondentky z venkova ukazují na vliv rodiny, který se výrazně promítá do jejich singlovství. Zde lze tedy vidět možný rozdíl mezi městským a venkovským prostorem, protože venkov je charakterizován skrze tradiční rodinnou pospolitost, s čímž koresponduje zjištění, jak jsou singles respondentky z venkova vázány na svou rodinu a nechávají se rodinou ovlivňovat. Naopak město je spíše respondenty spojováno s vlivem přátel než rodiny.

4.2.1 Presentace před okolím

Na základě diskutovaných problémů singlovství, zejména pak ve vztahu k rodině a přátelům, se ukazuje, že singlovství je v současné moderní společnosti sice považováno za uznávanou životní formu, ale pojí se s ní i jisté překážky, které musí singles překonávat. Vlivem těchto překážek pak často musí singles obhajovat svou identitu, to znamená, že singles prezentují svůj stav před svým okolím, se kterým se dostávají do styku. S různými typy prezentací singlovství se potýkají i respondenti realizovaného výzkumu, kteří se vyrovnávají s prezentací singlovství odlišnými způsoby.

V případě respondentů z města je singlovství bráno jako překážka, která jim v jejich životě činí značné obtíže při obhajobě jejich stavu. Presentace singlovství je pro Miroslava obtížná věc. Poukazuje na to, že by se obhajobě singlovství rád vyhýbal, protože vlastně neví, jak má své singlovství prezentovat a často ho obhajoba singlovství přivádí do stresových situací.

„Mám s tím svým stavem spojený potíže. A myslím, že to potom ústí v to, že to vlastně moc neprezentuju nebo nekomentuju. Nepokládám to jako za téma ideální k nějakému rozhovoru, není mi to vůbec příjemný a pořádně ani není co rozvádět, co se týká mě a vztahů.“ (Miroslav)

Zatímco Miroslav konceptualizuje prezentaci singlovství velmi obecně, Patrik uvádí, že se mnoho let musel prezentovat zejména ve vztahu k rodině. Vzhledem k jeho věku a dlouhodobému stavu bez partnerky musel obhajovat singlovství před svou rodinou, která Patrikovu singlovství dlouhá léta nerozuměla a s postupem času na Patrika kladla nároky nejen takové, aby si našel partnerku, ale také aby založil rodinu.

„Máma s tátou, jakoby rodiče, to byly pořád otázky, jako jestli už někoho mám, ať už si někoho najdu a to. Ted' mamka zkoušela už jakoby, že chce vnouče. Slýchával jsem to jako roky, léta, jak jsem říkal od rodičů, od babičky. To slýchám ještě ted' vlastně. Od sestry jsem to taky občas slýchával.“ (Patrik)

Prezentace singlovství nemusí být striktně považována za překážku, která singla při obhajobě jeho stavu limituje. Respondentky z venkova totiž při prezentaci singlovství nepocítují jen negativní konotace, které by jim z jejich okolí byly podsouvány. Karolína při prezentaci singlovství necítí žádné obtíže, naopak jak jsem naznačila již v předchozí kapitole, Karolína je v singlovství rodinou naprosto podporována a ze strany přátel singlovství taktéž nemusí žádným způsobem řešit, protože se na Karolínu přátelé dívají stejně stejným pohledem, jako kdyby partnera měla.

„Když začnu rodiči, tak ti naopak mě podporují, že mám na nějaký vztahy čas, hlavně teda na rodinu, že mám čas. To podporují všechny i mé sourozence. A přátelé jsou s tím mým stavem taky v pohodě.“ (Karolína)

Alena prezentaci singlovství rozděluje na dva tábory. Na jedné straně jsou přátelé, kteří jsou taktéž singles a zde se s obhajobou singlovství Alena nesetkává. Naopak zde se Alena cítí velmi dobře, protože v okruhu nezadaných přátel může cítit podporu v tom, že ani ona nemá partnera.

„Třeba jeden z mých jako hodně dobrých kamarádů, tak ten vlastně říká nebo už vlastně je sám asi už tři roky a říká, jak je to strašně super věc a je to ta nejskvělejší věc, která ho mohla potkat, že si to prostě užívá.“ (Alena)

Na straně druhé Alena konstatuje negativní předsudky zadaných přátel. V rámci těchto předsudků Alena musí velmi významným způsobem obhajovat singlovství, protože tito přátelé nemají pro singles pochopení a Alena se tak setkává i s nejrůznějšími narážkami, které jsou mířeny právě na negativitu spojenou se singlovstvím.

„Je tam ten sociální nátlak z té strany těch přátel, kteří mají ty rodiny, mají ty svatby, mají ty partnery a prostě mají ty děti jo. Tam je jakoby ten nátlak toho, že jako malý syn jedné kamarádky, tak prostě maminka toho syna řekne, že tetička za tebou přijede, ale tetička přijede bez strejdy, protože strejdu nemá.“ (Alena)

Otázka prezentace singlovství vzhledem k okolí, kde se singles pohybují, se stala důležitým konceptem výzkumu. Ukázalo se totiž, že zatímco respondenti z města vnímají prezentaci singlovství vlivem místa, kde se pohybují, především jako negativní obhajobu, respondentky z venkova jsou z větší části svým okolím přijímány stejně bez jakéhokoliv stigma. Jen jedna z respondentek se k tématu prezentace singlovství vyjádřila tak, že z pohledu nezadaných přátel jí singlovství nečiní žádné obtíže, ale z pohledu zadaných přátel, kteří již mají své rodiny, je obhajoba singlovství na této úrovni složitější.

4.2.2 Problém město versus venkov

Problémy singlovství lze tedy identifikovat nejen v rámci sociálního okolí, kde se singles pohybují, ale další důležitou oblastí, kde se singles mohou setkávat s nejrůznějšími možnými překážkami ovlivňující singlovství, je v kontextu prostoru města a venkova. Město a venkov představují dva odlišné prostory, které mohou ovlivňovat možnosti a formu životů jedinců. K problematice prostoru se vyjádřila i většina respondentů výzkumu, kteří upozorňují na jejich limitující aspekty, se kterými se ztotožňují a přikládají tedy významu prostoru ve vztahu k jejich singlovství nezanedbatelný význam.

Miroslav, který žije ve městě, vnímá městský prostor naprosto negativním způsobem, který ho děsí a rozhodně se nechystá ve městě uchýlit na dlouho. Hlavní příčinou této negativní konotace, kterou Miroslav městu připisuje, je skutečnost, že město podle něj představuje prostor nezávislých individuí. Tato nezávislá individua ničí vlivem velkého množství možností ve městě tradiční společnost založenou na dlouhodobých partnerských vztazích a spíše se dnes lidé uchylují k alternativním partnerským vztahům, které Miroslav vnímá velmi odpuzujícím způsobem.

Miroslavův postoj je v rozporu s dosavadními teoriemi a jde proti sociologické tendenci v tom, že město je sice považováno za více individualizovanou komunitu než venkov, ale vlivem velké koncentrace osob nabízí město možnosti, které venkov poskytovat nemůže. Předpokládá se, že i hledání partnera je ve městě snazší, protože venkov stále reprezentuje prostor, kde se

soustředují spíše rodiny či starousedlíci, takže potencionální nezadaní lidé se zde hledají obtížněji než ve městě.

„Nezamlouvá se mi úplně způsob života, jaký se vede ve městě, lidi jsou nezávislí a je tam takový prostě jakoby střídání partnerů, nezávazný vztahy a takový prostě, to je. Nevím, je to můj pocit. Prostě na těch menších vesnicích je to lepší nebo jako myslím si to.“ (Miroslav)

Na základě srovnání města a venkova Miroslav usuzuje, že venkov nabízí obecně menší možnosti k nalezení partnera, ale vztahy na venkově jsou podle něj mnohem stabilnější a dlouhodobější než právě ve městě.

„Na vesnici je těch možností k seznámení samozřejmě méně, o hodně méně, co se týče třeba té řekněme kvantity, ale kvalita je tam lepší.“ (Miroslav)

Venkov tedy pro Miroslava představuje místo lepšího navazování partnerských vztahů, protože vlivem toho, že se lidé na venkově více znají a potkávají, tak mohou lépe navazovat konverzace mezi sebou. Nicméně sám Miroslav nepopírá, že město je vlivem větší koncentrace lidí mobilnější, protože se lidé mohou seznámit prakticky na jakémkoliv místě.

„Tak i přestože jsem nebo jako spoustu lidí říká, že jsem takový asociál, tak je tu pořád spousta lidí, člověk může jakoby náhodně někoho potkat že jo.“ (Miroslav)

Přestože si je Miroslav vědom toho, že ve městě může náhodně narazit na potencionální partnerku spíše než na venkově, hlavním důležitým rysem města je naprostá anonymita, což na jedné straně bere jako výhodu v momentě, kdy člověk na sebe nechce upoutávat pozornost, na straně druhé vidí ve městě problém ten, že lidé zde spolu spontánně nekomunikují a neoslovují se. Popisovaný charakter města je tak podle něj následně složitější v navazování osobnějších vztahů.

„Člověk má ve městě obrovský pocit anonymity. Nebo je anonymní vůči 99% kolemjdoucích, což má své výhody, ale jak říkám, je to prostě, jsou to úplně cizí lidi, který nevidáte denně jako na vesnici.“ (Miroslav)

Venkov v případě Miroslava představuje osobnější prostor, nicméně jak konstatuje Karolína, vlivem menšího počtu obyvatel, není venkov atraktivní z hlediska výběru potencionálních partnerů, protože se všichni mezi sebou znají a zároveň venkov nedisponuje takovými možnostmi jako město.

„Jako ta vesnice, tam prostě všechny znáš a jako jsem tam odmalička, takže tam mě nikdo jako nepřekvapí. Jako celkově asi nejlepší je tady to blízké velké město, jako těch možností je tady hodně, takže tak.“ (Karolína)

Alena dává prostor města a venkova do naprostého protikladu. Tím, že Alena žije na venkově, ale dojíždí v rámci studia a práce do velkého města, porovnává tyto dva prostory jako dvě oblasti, které se zásadně odlišují. Stejně jako Miroslav, tak i Alena hovoří o městě jako o prostoru s velkou koncentrací lidí a o snazších možnostech k seznámení se s potencionálním partnerem. Hlavním kritériem, které Alena používá k identifikaci městského a venkovského prostoru, je dostupnost. Ve vztahu k jejímu singlovství je dostupnost zásadním problémem, který jí může bránit v seznamování. Tuto dostupnost Alena uvádí na konkrétním příkladu:

„Když bych jako třeba já se seznámila na nějaký seznamce, tak se musím kouknout na spoustu věcí na té vesnici. Jako kdy mi co jede tam, kdy mi něco jede zpátky jo a takhle, kolik času tomu investuju a když je vlastně člověk v tom městě, tak si řekne ok hele, tak za 15 minut se sejdeme tam a tam jo. Nasedne na nějaký trolejbus, tramvaj, metro a dojede tam za těch 15 minut jo, což já vlastně nejsem tak rychle dostupná, takže to může být taky takové to úskalí třeba. Nebo třeba kdyby jsme chtěli jít, kdyby mě třeba ten muž pozval na večeři, tak jako je tam taky taková věc, že prostě zase budu muset koukat na to, abych třeba stihla ten noční autobus zpátky domů jo.“ (Alena)

Jako hlavní nedostatek venkovského prostoru Alena uvádí kontradikce v možnostech mezi městem a venkovem, které jsou limitujícím faktorem k seznamování pro singly v rámci venkovského prostoru. K tomuto pojetí Alena navíc přidává poznámku, že venkov ani nedisponuje nezadanými, mladými jedinci, ale spíše je venkov charakteristický obyváním starousedlíků, kteří jsou již staršího věku nebo jsou již zadaní a mají rodiny.

Problematika městského a venkovského prostoru se stala významným tématem, které v očích respondentů vyvolalo značně synchronní konotace. Ačkoliv jsou respondenti zástupci odlišných míst, velmi shodně problematizovali venkov jako prostor, který je sice charakteristický tradiční pospolitostí, ale singles zde nemají moc možností, jak se seznámit s potencionálními partnery/partnerkami. Oproti tomu město představuje prostor, kde se vyskytuje hojné množství lidí a interakce mezi lidmi může být navázána snadněji. Takové protiklady mezi městem a venkovem ústí v další důležitou problematiku, která je se singlovstvím ve městě a na venkově spojována, a která musí být v rámci singlovství probádána. Je důležité prozkoumat způsob

seznamování singlů, kteří žijí na odlišně velkých prostorech, protože právě seznamování v různých velkých oblastech může ještě více prohloubit kontradikce mezi městským a venkovským prostorem.

4.3 Seznamování

Seznamování patří k důležitým náležitostem sociálních interakcí, které probíhají ve společnosti. Neexistuje jedna forma seznamování, ale lze vymezit několik druhů seznámení rozdělených podle účelu, k jakému mají směřovat. V tomto výzkumu byla pozornost soustředěna na seznamování lidí, kteří jsou singles a seznamují se tedy za účelem navázání partnerského vztahu.

Vlivem modernizace společnosti se objevilo více možností, jak se lidé v dnešních společnostech mohou seznamovat. V dřívějších dekadách bylo seznamování primárně založeno na osobní bázi, to znamená, že se lidé setkávali face to face. Dnes lze naopak zaznamenat četnější formy, jak se lidé mohou mezi sebou setkávat a seznamovat. Jedním z nových způsobů seznamování je skrze sociální sítě a v návaznosti na sociální sítě jsou fenoménem dnešní doby internetové seznamky, které v jistém ohledu proměnily tradiční formy navazování vztahů. Internetové seznamování se stalo důležitým podnětem i v rámci provedeného výzkumného šetření, protože všichni respondenti potvrzují zkušenosti s internetovým seznamováním a zároveň v důsledku toho ukazují, jak je pro ně seznamování v dnešní době zjednodušené a obohacující nebo naopak deklarují negativní působení internetových seznámk.

4.3.1 Internetové seznamky

Internetové seznamky představují další typ, jak se singles mohou seznámit s potencionálními partnery. Ačkoliv mají internetové seznamky nespočet výhod, mezi něž patří zejména velká koncentrace lidí ze všech koutů České republiky, nepřináší internetové seznamky jen samá pozitiva. O negativních zkušenostech promlouvají respondenti z města Miroslav a Patrik, kteří mají s internetovými seznamkami bohaté zkušenosti a na základě těchto zkušeností dospívají k závěrům, že internetové seznamky nedisponují dobrým potenciálem, jak najít vhodnou partnerku na dlouhodobý partnerský vztah.

Hlavním synonymem, které si Miroslav pojí s internetovým seznamováním, je povrchnost. Internetové seznamování totiž funguje tak, že se nejdříve zobrazí fotky jednotlivých lidí, kteří na seznamce působí. Lidé pak hodnotí na seznamkách ostatní jen na základě fotky, která u většina rozhoduje o tom, zda s daným člověkem naváže kontakt nebo ne.

„Myslím si, že je to můj názor. Myslím si, že drtivá většina lidí osloví toho druhého nebo odpoví na zprávu toho druhého na základě prvního dojmu, což je tam fotka. Což je prostě něco, je to naprosto neosobní, nepřírozený. Samozřejmě jsou tam výjimky, ale jinak ten přístup na těch seznamkách je dost povrchní.“ (Miroslav)

Miroslav tuto zkušenost hodnotí naprosto negativně. Jako další nevydařenou funkci internetového seznamování Miroslav spatřuje v tom, že ačkoliv si internetové seznamky kladou primárně za cíl umožnit seznamování lidem, kteří hledají partnerský vztah, až v polovině případů lidé hledají na internetových seznamkách jen nezávazné zpestření svého běžného života. Na této zkušenosti pak Miroslav už několikrát narazil, protože hledá na internetové seznamce pouze vážný vztah.

„Byl jsem z toho, se přiznám, trošku na vážkách. Je tam několik druhů lidí, jsou tam lidi, kteří tam hledají vyloženě jenom nějaký povyražení, což jak už jsem říkal, není nic pro mě, to určitě nehledám. Já preferuju vážný vztah, i když samozřejmě nemám zkušenost s nějakými volnějšími vztahy, ale pro mě je prioritou normální vztah.“ (Miroslav)

Současně Miroslav neapeluje jen na negativitu internetového seznamování, ale konstatuje, že pro uzavřené a stydlivé jedince je internetová seznamka vhodným místem, jak se mohou s někým seznámit. I jemu samotnému internetové seznamování dodalo trochu odvahy, aby se pokoušel navázat kontakt se ženami.

„Pak jsou tam lidi, který opravdu jsou jako já, jsou sami, jsou možná třeba trošku stydliví, trošku asociální trošičku, introverti že jo, těm by to mohlo pomoci.“ (Miroslav)

Zároveň internetové seznamky mohou usnadnit přístup i lidem, kteří pocházejí z odlehlých prostorů venkova, kde nemají takové možnosti k seznámení. V tomto Miroslav spatřuje pozitivní význam internetové seznamky.

„Myslím si, že ta seznamka bude pro lidi z vesnice ta jako možnost, jak potkat někoho z vedlejší vesnice si myslím, protože ty lidi se neprotínají tak často jakoby, to si myslím jako, že by jim mohlo pomoci.“ (Miroslav)

Na závěr k internetovému seznamování z pozice Miroslava je třeba dodat, že Miroslav byl aktivním uživatelem internetové seznamky. Několikrát se pokoušel seznámit se ženami, nicméně po několika nevydařených pokusech dává nyní přednost náhodnému osobnímu setkání, které se mu ve městě může podařit.

Dlouhodobou zkušenost s internetovými seznamkami zaznamenává také Patrik, který působí na jedné z nich zhruba deset let. Ačkoliv nepoužívá internetovou seznamku pravidelně, dokáže popsat princip fungování seznamek, které hodnotí stejně jako Miroslav, převážně negativně. Patrik posuzuje negativně samotné jádro internetové seznamky. Na internetových seznamkách se soustředí velký počet lidí a toho podle Patrika začaly internetové seznamky využívat. Internetové seznamky totiž dnes fungují jako velký finanční byznys, protože pokud chce někdo oslovovat na internetové seznamce další lidi, musí mít svůj účet stále zaplacený.

„Na těch seznamkách, když to nemáš zaplacený, většinou to je totiž placený, máš tam prostě nějaký tarif, kredit. A když se koukneš na nějaký profil nějaký holky, tak jí ani třeba nejde napsat, musíš mít jakoby zaplacený nějaký to členství nebo to jo, takže ve finále koukneš se na deset holek a jde napsat třeba jenom jedné jo.“ (Patrik)

K tomuto negativnímu aspektu, který se nese s internetovými seznamkami, Patrik přidává další osobní zkušenost s tímto druhem seznamování. Uvádí, že se na internetové seznamce primárně očekává aktivita z mužské strany, protože podle něj internetová seznamka funguje na takovém principu, že ženy čekají kontakt od mužů, kteří je musí svými zprávami zaujmout. K tomuto faktoru navíc Patrik připojuje, že ačkoliv odesílá velké množství zpráv ženám, zpětných odpovědí od žen moc nedostává. Internetové seznamky jsou podle něj také primárně založené na fyzickém vzhledu člověka, což je zásadní faktor, který rozhoduje o tom, zda se muž dočká odpovědi od ženy či nikoliv.

„Prostě jako kluk nemůžu čekat, že holka napíše jako první, že jako holka neosloví jako první že jo, vlastně kluk musí no. Z deseti holek, co se ti líbí nebo co si rozklikneš profil, tak ten první krok, že jí napíšeš jo. No a odepíše ti jedna z deseti jo, hodně se tam kouká na ten vzhled. Napíšeš deseti holkám, odpoví ti jedna. A ještě poznáš z toho psaní, že prostě tě má někde, že prostě odpovídá stroze jo, stručně, když se jí třeba nelíbíš. A nemám na to prostě pořád něco vymýšlet nějaký romány, slohy, aby mi člověk odpověděl ano nebo ne jako jo, to vůbec.“ (Patrik)

Jak lze vidět, internetové seznamky přináší možnost spojení s lidmi z různých míst, kde se lidé nemohou potkat osobně, na druhou stranu pokud se podíváme do samotné vnitřní stránky principů fungování internetových seznamek, tak na základě Miroslavova a Patrika úsudku, internetové seznamky příliš výhod nepřinášejí a spíše je utvrzují v tom, že je pro seznámení lepší osobní kontakt.

Internetové seznamky by měly být primárně nastaveny tak, aby tam mohli najít nezadaní lidé potenciální partnery v případě, že se jim nedaří nalézt partnera/partnerku přirozenou osobní cestou. Nicméně jak Karolína, tak Alena přisuzují seznamkám trochu jiný význam, protože nejsou na základě svých zkušeností se seznamkami přesvědčeny, že se právě na tomto místě dá nalézt partner pro život. Internetovou seznamku využívají obě reprezentantky venkova jako jakousi formu zpestření a příležitost k navázání kontaktu s novými lidmi.

Ani jedna z dotazovaných respondentek nevyužívá internetové seznamky k hledání partnerského vztahu. Karolína přiřazuje internetovým seznamkám stejně jako Miroslav identitu soustředění se velkého počtu lidí, kteří hledají spíše nezávazné formy vztahů.

„Zatím co já mám zkušenost z té seznamky, tak to jsou spíš takový jako chlapi, který opravdu hledají jako krátkodobý vztah jenom třeba na pár nocí doslova.“ (Karolína)

Internetové seznamky mohou také působit nevěrohodným potenciálem, protože člověk nikdy neví, kdo se skrývá na druhé straně obrazovky. Na základě toho vnímají Karolína i Alena tento druh seznamování za nebezpečný a obě se ztotožňují s tím, že se osobního setkání vždy bály, a tak používají internetové seznamky spíše jen na online komunikaci.

„Jako právě že jsem jako měla nějaký možnosti, měla jsem jako naplánovaný kafe, ale pak jsem z toho couvla, protože jsem si připadala zvláštně. Za prvé jsem se toho bála, protože nikdy nevím, kdo bude jako reálně u toho stolu na tom kafi. A za druhé nějak jsem si to prostě rozmyslela, bála jsem se toho.“ (Karolína)

„Zase je tam takový jako, že nikdy člověk neví, s kým si vlastně třeba píše jo, je tam strach. Já jako s kým by jsem se sešla na seznamce třeba by byl člověk takový, kterého já jako reálně opravdu znám jo. Jako neznám ho jako osobně, že by jsme se znali navzájem, ale já ale o něm vím, vím, kdo to je třeba, znám ho od někoho z povídání třeba a teď tam na té seznamce je.“ (Alena)

Důležitým rysem internetových seznamek je skutečnost, že vlivem online komunikace s někým, koho člověk nezná osobně, přináší seznamky pro člověka možnost referovat takovým způsobem, aby působil na svém online profilu atraktivněji, zatímco reálný vzhled, chování a celková identita člověka zůstává skrytá.

Lidé se na internetových seznamkách snaží zaujmout, neprezentují své negativní stránky, což může působit jako nevěrohodná vlastnost online seznamování. S tímto tvrzením je kompatibilní i Alenino smýšlení ohledně internetových seznamek, která jim přiřazuje identitu „prezentace člověka v lepším světle“.

„Mně to přijde úplně šílený, protože ten člověk se tam prezentuje v tom lepším světle a což jako je normální že jo, i když se člověk seznámí s někým jako v nějakých kurzech třeba nebo na nějakým cvičení a podobně.“ (Alena)

Dalším důležitým bodem, ke kterému se Alena vyjádřila, byl výběr mužů, se kterými navázala na internetové seznamce kontakt. Jelikož Alena využívala před třemi roky internetovou seznamku v zásadě pouze k psaní si s novými lidmi, vybírala si muže ke konverzaci na základě prvního dojmu z fotky a také podle sympatií, což následně vedlo ke zjišťování, zdali bude tento muž ke konverzaci vhodný.

„Jo jsem hodnotila podle fotky no. Nejen podle fotky jo, ale i podle toho, jestli ten člověk jako bude vhodný k nějaký konverzaci nebo ne. Já jsem koukala na ten vzhled, ale i na to, jak mně byl sympatický, jak na mě jako působil ten člověk.“ (Alena)

Internetové seznamky jsou novodobým fenoménem, který může pomoci různým skupinám lidí v seznamování se s novými lidmi. V minulých dobách byli lidé odkázáni jen na osobní seznamování, což lidem pohybujícím se na okrajových místech (na venkově), mohlo činit značné obtíže na rozdíl od těch, kteří se pohybují na místech s obrovskou koncentrací lidí (ve městě). Vlivem internetového seznamování a obecně sociálních sítí tak stále více dochází ke stírání rozdílů mezi jednotlivými prostory, tedy venkovem a městem, a jejich šancemi k nalezení partnera. Jak se ale prostřednictvím tohoto výzkumu prokázalo, internetové seznamky nemusí působit jen pozitivně, ale přináší také řadu negativ. Miroslav a Patrik přisuzují internetovým seznamkám spíše vedlejší význam, vidí v nich řadu nevýhod a stále více se utvrzují v tom, že je lepší navazování vztahů face to face. Také Karolína a Alena nevyužívají internetové seznamky k navazování partnerských vztahů, protože na ně působí nedůvěryhodným dojmem, a i na základě toho se respondentky bojí osobního setkání s cizími muži. Dále, hlavně z výpovědí Aleny, vyšlo

najevo, že internetové seznamky působí spíše jako prezentace nejlepšího dojmu, jakého je schopen člověk dosáhnout a reálné věci zůstávají za obrazovkou skryty.

4.3.2 Seznamování mimo internetové seznamky

Kromě internetových seznamek existují další způsoby, jak se singles mohou seznamovat. Nejpřirozenější cestou, jak se lidé seznamují, je osobní kontakt. Mimo osobní kontakt ale současná moderní doba umožňuje seznamování i skrze sociální sítě a podobně. V kontextu jednotlivých způsobů seznamování hraje roli i velikost prostoru a jeho možnosti na seznámení.

Ačkoliv jsou Miroslav a Patrik uživateli internetových seznamek, sami konstatují, že pro seznamování je nejvhodnější osobní setkání. Miroslav se ve městě, kde žije, snaží čas od času navazovat kontakty se ženami v případě, že vycítí vhodnou příležitost.

„Snažím se využít, když přijde nějaká naprosto prostě nečekaná situace nebo vhodný okamžik, kdy se člověk seznámí. Nemusí to být čistě seznámení, ale nějaký kontakt, prohodit pár vět na zastávce nebo já nevím u oběda, ale asi takhle bych to řekl.“ (Miroslav)

Ačkoliv se Miroslavovi podařilo několikrát navázat kontakt se ženou, sám připouští, že je při seznamování až zbytečně náročný na vlastnosti ženy, se kterou se seznamuje. Konkrétně Miroslav hovoří o nepřekonatelném odporu vůči kouření žen a na základě tohoto zjištění je schopen utnout jakýkoliv kontakt s potencionální partnerkou.

„Tak co já třeba nemůžu vystát je jako kouření, to považuju za neuvěřitelně nejenom jako nezdravý, ale jako nechutný zlovyk, ale zároveň jako strašně zbytečný. Tam to je těžký, protože já jakmile bych věděl, že kouří nebo bych to viděl, tak bych se s ní pravděpodobně ani nezačal seznamovat, takže asi tak. Možná to zní povrchně, ale prostě ne. Přes tohle u mě prostě nejede vlak.“ (Miroslav)

Ani Patrikovi se v osobním navazování vztahů se ženami příliš nedaří. Jak poznamenává, několikrát se odhodlával navázat kontakt se ženou na nějakém veřejném místě, nejčastěji v restauračním zařízení, nicméně sám se považuje za stydlivého, což mu brání náhodně oslovovat ženy, které mu jsou sympatické.

„No rád bych je oslovoval no, ale nějak nemám na to. Vždycky v ten moment na to nemám jakoby odvalu, kuráž. Když se tam kolem ní motají nějaký lidi jo, že tam jde třeba s někým si sednout, sama nepůjde, to je jasný jo, tak prostě jsou tam nějaký lidi jo, kluci, holky a je to takový blbý, je mi to takový trapný víš tam přijít nebo to.“ (Patrik)

Oslovovat osobně ženy představuje pro Patrika nepřekonatelnou překážku, která je zapříčiněna také minulými zkušenostmi se ženami. Pro Patrika představuje osobní navazování vztahů jakési stigma, které je zakotveno v neúspěšných pokusech, které aplikoval v seznamování se ženami v minulosti. Zároveň Patrik spatřuje rozdíl v seznamování z hlediska pohlaví, protože ženy stále očekávají, že muži je budou oslovovat jako první a tím udělají první krok k seznámení.

„Bojím se reakce, protože většinou jsem byl jako odmítnutý nebo prostě mě nějak odpálkovali hnusně třeba jo. Tak už mě to prostě jako nebaví nějak jako dobývat. A vím, že to nemá budoucnost, protože kluk má být ten, kdo udělá ten první krok, má se snažit. Holka sama nepřijde za klukem. Holka jenom hodí oči, kouká na tebe celý večer, ale prostě nepřijde.“
(Patrik)

Pokud už se muž odhodlá k oslovení ženy, která se mu líbí, a se kterou chce navázat nějaký kontakt, mohou mu v cestě kromě stydlivosti a strachu z odmítnutí stát i další překážky. Právě o takových případech hovoří i Patrik.

„Tak jsme nedávno byli s kamarádem si sednout tady u nás v jednom restauračním zařízení a už jenom po příchodu, co jsme si sedli, tak naproti byl stůl a tam měli asi nějaký večírek nebo něco a byla tam jedna holka, pěkná, mlad'ounká, fakt pěkná jakoby, opravdu hezká, se mi líbila. Tak jsem tam byl asi tři hodiny, tři hodiny jsem se odhodlával, že za ní půjdu. Nakonec jsem nešel, klasika jo, no ale nakonec jsem zjistil, když jsem jí pak slyšel mluvit, že to je Ruska, takže nakonec bylo dobře, že jsem se neodhodlal, protože si neumím představit, kdybych za ní šel, ona by to pak na mě vybalila, co bych jí řekl. Další, co se mi stalo, bylo, že jsem byl s tím kamarádem v jiné hospodě a tam se mi asi dva měsíce líbila jedna servírka no a nedávno jsem zjistil, když už jsem jí chtěl fakt oslovit, že je na holky, takže to taky nevyšlo.“ (Patrik)

Jak se na základě výpovědí Miroslava a Patrika ukazuje, ani osobní seznamování ve městech není jednoduchou záležitostí. Předpoklad byl, že ve městech je seznamování a navazování vztahů jednodušší než na venkově, jak je ale naznačeno, ani velikost prostoru nemusí hrát v této oblasti zásadní roli.

Karolína jakožto reprezentantka venkova hovořila velmi kriticky o možnostech seznámení na venkově. Karolína prosazuje názor, že venkov pro ni nepřestává být prostor k navazování nových vztahů, protože zde žijí převážně starousedlíci – na jedné straně senioři a

na straně druhé mladí lidé s rodinami. Venkov dle Karolíny tedy není prostor, kde by mohla najít potenciálního partnera.

„No když jdu třeba večer s kamarádkami k nám do hospody, tak tam jsou jako všechny lidi, který znám, tam už všechny znám a jako nejde se jako úplně s někým seznamovat. Takže jako u nás na vesnici to je 500 lidí a ještě tam je polovina z toho důchodci, polovina z toho mladý lidi třeba ještě i s rodinami, takže tam úplně ta pravděpodobnost k seznámení jako není tak vysoká.“ (Karolína)

Karolína vnímá prostor města a venkova jako dva odlišné prostory, které mohou formovat život singlů, protože město je obecně spojeno s více příležitostmi, kde se lidé mohou seznamovat a zároveň zde najdeme širokou škálu různých kategorií lidí (mladí, staří, nezadaní, zadaní, heterosexuální, homosexuální atd.)

„Občas vyrazím s kamarádkami vedle do takového menšího města a tam je taková jako diskotéka lokální a tam prostě se sjíždí z různých vesnic, tak tam na někoho občas narazím, tak tam už je to lepší. Tak tam jako občas zajdu. Tam je jako možností jako dost“ (Karolína)

Současně Karolína považuje venkov, tedy místo, kde žije jako nedostatečně vybavený prostor k seznámení se s mužem. K seznámení volí spíše větší město, kde se ráda setkává na veřejných místech, například v hospodách. V takovém případě ovšem Karolína nechává situaci volný průběh, rozhodně se nesnaží aktivně zapojovat do seznamování s novými muži.

„Volný průběh tomu nechávám, přesně tak.“ (Karolína)

Volný průběh seznamování se s muži koreluje i s výpověďmi Aleny. Vzhledem k tomu, že jak Alena, tak i Karolína před poměrně nedávnou dobou vyvázly z dlouhodobých partnerských vztahů, seznamují se spíše sporadicky a nenásilnou formou. Navíc Alenu v případě dlouhodobého nezdaru v seznamování drží nad vodou jistota mužských přátel, kteří jí v případě nouze mohou partnera dohodit. Sama se ale aktivně neseznamuje a v případě pokusů s muži upřednostňuje osobní kontakt před internetovými seznamkami a sociálními sítěmi.

„Tak jako aktivně nějak já se neseznamuju. Já to nechávám jako plynout prostě. Jako kdybych třeba nemohla sehnat nějakou dobu partnera a pak už bych ho fakt chtěla, tak mám právě mnoho svých mužských přátel, kteří mají zase spoustu svých přátel, takže myslím, že by jako neměl být problém. Ale jak říkám, vždycky trvám na seznámení osobně.“ (Alena)

Osobní seznámení hraje v životě singlů důležitou roli. Všichni respondenti se prokazují jistými zkušenostmi s osobním setkáním, nicméně zatímco Miroslav a Patrik popisují nezdary ze seznamování dané Miroslavovou náročností na výběr ženy a Patrikovou stydlivostí v osobním oslovování žen, Karolína jako problematický bod nachází ve venkově, tedy místě, kde se pohybuje. Venkov pro Karolínu reflektuje místo s minimální šancí nalézt mladého a svobodného muže. Jak Karolína, tak i Alena ale nevidí momentálně seznamování jako nutnou součást jejich každodenního života, spíše se soustředí samy na sebe.

4.4 Navazování vztahů v současnosti

Singlovství je sice považováno za životní styl bez partnera, nicméně samotný koncept singlovství neznamená, že singles považují takový život bez partnera za optimální, ale naopak, mohou se snažit navazovat různé vztahy, ať už kamarádké či jiné. A na základě těchto pokusů o navazování vztahů se mohou alespoň na nějakou dobu vyvázat z osamocenému života bez partnera. Ačkoliv obecně město představuje prostor, který se vyznačuje rozšířenějšími šancemi k navazování vztahů, jak Miroslav, tak i Patrik tyto možnosti v současnosti spíše nevyužívají a uzavírají se do samoty. V této samotě odůvodňují příčiny toho, proč se nepokouší navazovat vztahy, které by jim pomohly vyvázat se ze singlovství nebo by jim mohly zpestřit dosavadní život v osamění.

„Já obecně moc nových lidí jakoby nepotkávám často, který by mi jako zůstali v životě nějakou jako delší dobu a jsem teď spíš pořád sám.“ (Miroslav)

„Nenavazuju v současnosti nic. Ani kamarádky, ani milostný vztahy, ani nic podobného.“ (Patrik)

Patrik na základě potvrzení o nenavazování vztahů v současnosti uvádí dva hlavní důvody, které ho vedou ke zdrženlivosti od jakéhokoliv seznamování v nynější době. Za prvé ho k nenavazování vztahů vede pocit strachu, který je odvozen z jeho minulých zkušeností se ženami a zároveň ze zkušeností jeho blízkého okolí. Tento faktor tedy Patrik pojímá jako rizikový a na základě něho se bojí zklamání z dalšího seznamování, což ho tedy vede k tomu, že v současnosti žádné akce na hledání partnerky nepodniká.

„Když něco vidím nebo když něco zažiju, tak jsem rád, že jsem sám jako. Pak vždycky všechno těžce nesu, když se něco stane, těžce se z toho sbírám.“ (Patrik)

Jako druhý faktor bránící Patrikovi v hledání vztahu lze charakterizovat taktéž jako pocit strachu, protože jak Patrik uvádí, dlouhodobý single život ho směřuje k situaci, kdy si na tento stav zvyká. Čím starší člověk je, tím více si zvyká na svůj již zasetý život a když je navíc člověk dlouhodobě sám bez partnera, může mu pozdější navyknutí na jiného člověka dělat problémy. K tomuto stanovisku se právě přiřazuje i Patrikovo smýšlení ohledně navazování vztahů se ženami.

„Čím delší čas jsem sám, tím víc si spíš zvykám na tu samotu, že jsem vlk samotář a už na sobě jakoby pocituju, že budu mít velký problém pak si někoho k sobě připustit. Že už jsem zasetý, mám své způsoby jo a prostě pak bude těžký někoho přijmout. A čím budu starší, tím to bude horší jo. To je jasný.“ (Patrik)

V návaznosti na pojmání partnerkých vztahů respondenty obývající městský prostor lze zaznamenat u respondentek z venkova kontrast v tématu navazování vztahů v současnosti. Zejména Karolína po rozpadu partnerského vztahu využila příležitosti, kdy se mohla seznamovat s novými muži.

„Musím říct, že od toho rozchodu se cítím šťastně a vyzářuju ze sebe jako takovou jako spokojenost a tím se i zvýšil počet mužů v mém životě. Asi je to kvůli tomu, že třeba jsem fakt šťastnější, tak se nebráním komunikaci, seznamování s novými lidmi, takže jako možná je tam těch mužů jako víc, ale určitě to jako není na žádný jako vztah.“ (Karolína)

Navazování vztahů pro Karolínu znamená formu odreagování, eventuelně seznámení se s jiným okruhem lidí, než ve kterém se pohybovala s minulým partnerem. Samotné seznamování Karolína nesměruje k založení partnerského vztahu, být single ji momentálně vyhovuje. Svoboda je pro Karolínu primárním směrem, kterého se drží.

„Byly to kamarádké vztahy, nehledala jsem v tom víc nebo nechtěla, protože jsem vztah opravdu nechtěla jako, ale tak jsem si jako naordinovala příjemnou komunikaci s muži a poznávám jako doted'ka, jaký typ bych chtěla jednou v budoucnu, ale zatím jsem nikoho takového nepotkala. A vlastně mi vyhovuje být sama, protože jsem si začala uvědomovat, že můžu dělat, co chci, jsem svobodná, nemusím se na někoho omezovat, můžu být fakt sobecká, když to řeknu.“ (Karolína)

Stejně jako Karolína, tak i Alena si v současné době žije dobrovolný život bez partnera, který hodnotí jako spokojený. Po dlouhodobém partnerském vztahu je ráda, že se může naplno věnovat studiu a práci a nový partnerský vztah v tomto schématu života Alena neočekává.

„Jako vyhovuje mi to právě z těch důvodů, protože opravdu na vztah jako nemám absolutně kapku času prostě investovat jako ještě do toho partnerství tolik, kolik třeba já bych si představovala. Protože prostě jak říkám, ta škola, toho není málo do té školy. Je to navazující, je to už o něčem jiném. Do toho ta práce, do toho třeba přátelé, rodina. Jako věnovat se třeba rodině. No a je to jako hrozně vyčerpávající a prostě jako ano, radši bych byla teďka sama třeba nějakou tu dobu.“ (Alena)

Jak je zřejmé, Alena si svobodu obhajuje z mnoha důvodů. Tyto důvody ale zároveň nejsou limitující pro to, aby nenavazovala vztahy s novými muži, kteří jí vstoupí do života.

„Jo tak já mám jako poměrně dost jako mužských přátel, což jako mám kamarádů, ale v nynější době jako jsem se jako začala vídat s jedním mužem, který vlastně se mnou začal chodit na volejbal, který je vlastně v rámci školy, v rámci tělocviku, tak tam jsme se vlastně poznali, tam jsme se seznámili, takže vlastně jako s tím se jako vídám, jsme spolu ale v kamarádském vztahu.“ (Alena)

Jak je zřejmé, Miroslav a Patrik v současné době nevyužívají možností města k seznámení se s ženami a spíše se oba uzavírají do sebe, a na navazování vztahů se dívají spíše skepticky. Karolína a Alena v současnosti potkávají muže, avšak obě pojmají vztahy s muži jako kamarádské a do nových partnerských vztahů neplánují vstoupit, protože jim singlovství z jejich pohledu přináší řadu výhod a možností, kde se mohou vlivem více času realizovat. A právě vliv času na singlovství je dalším tématem, které souvisí s problematikou singlovství.

4.4.1 Vliv času na singlovství

Problematika singlovství je složitým procesem, který nezná vždy jasné odpovědi na to, jaké důvody stojí za rozhodnutím konkrétního člověka, že je sám bez partnera/partnerky. Singles se ani dobrovolně nemusí rozhodovat sami, že jejich životní cesta bude bez partnera/partnerky, ale vlivem několika nashromážděných událostí může být život člověka směřován k životní cestě být single. V kontextu dané problematiky mohou singles poukazovat na různé příčiny, které stojí v pozadí argumentace jejich singlovství. A jak se ukázalo v tomto výzkumu, singles dokládají svůj stav především v návaznosti na nedostatek času, který jim brání v dalších aktivitách v životě a tedy i při navazování nových partnerských vztahů.

Velké množství aktivit, a s tím související maximální naplnění volného času, může být důsledkem samoty respondentů, avšak jednotlivým singles takové časové vytížení může pomoci naplňovat život úspěšně v jiných oblastech než je partnerství. Kariéra, sport, různé zájmové

činnosti v životě singlů mohou hrát důležitou roli v tom, jak realizovat nenaplněný partnerský život v takových segmentech života, které singles budou posouvat dál, a kde se budou cítit šťastni i bez existence partnerského vztahu. Právě respondent Miroslav využívá své zaměstnání i velký počet zájmů jako identifikující se oblasti jeho života, v nichž se snaží dokazovat ty nejlepší výsledky a tím zlehčit situaci související s nenaplněným partnerstvím, kde zatím nedosahuje požadovaných výsledků.

„Je to tak, že jakoby v důsledku stálých nezdarů se ženami, tak člověk potom má sám sklony jakoby strávit víc času tam nebo s tím, co mu jde, v čem se mu daří a tak. Svým způsobem si tak jako trošku zlepšit náladu prostě v práci, aspoň jako někde na nějaký té frontě jakoby vykazovat nějaké úspěchy nebo něco takového.“ (Miroslav)

Kariéra je pro Miroslava hnacím motorem k vykazování pracovních úspěchů v jedné z životních oblastí. Jak ale sám konstatuje, práce je pro něj spíše sféra, za kterou může schovat neúspěchy z nezdařilých pokusů v partnerských vztazích. V žádném případě Miroslav práci nepřisuzuje nejdůležitější životní strategii, kterou by se chtěl v životě vydat.

Hlavní problém nedostatku času vnímá respondent Patrik, který považuje nouzi času za jednu z příčin nezdarů v partnerských vztazích. Jeho náročné zaměstnání a potřeba finančního zabezpečení směřují k tomu, že mu moc volného času nezbyvá. Ve výsledku tak pracovní povinnosti zabírají pracujícímu člověku většinu dne, což právě Patrik považuje za jednu z bariér prozatímního selhávání v partnerské oblasti.

„Ta dnešní doba je tak nastavená, že prostě člověk nemá na nic čas. Člověk ráno v pět vstane, jde do práce, přijde domů kolem pátý hodiny a to už se nedá toho moc stihnout. Není čas na to s někým si jako psát jo nebo něco podnikat, někam jet na rande. Ta práce mě limituje jako časově, že prostě jsi osm, deset hodin v práci denně jo. Unaví tě to taky trošku psychicky, pak už nemáš náladu jako po telefonu si psát s nějakou holkou nebo balit jí. Je to takový časově náročný.“ (Patrik)

Časové vytížení lze dle slov Miroslava a Patrika zmírnit, pokud by oba našli partnerku, která by jim za to stála, a se kterou by plánovali nějakou budoucnost. Oba argumentují časovým vytížením zejména proto, že jim pomáhá zapomenout na to, že jsou singles.

„Určitě bych se jí věnoval, jako neřekl bych, že by to bylo tak, že bych si našel partnerku a ze dne na den bych začal v práci stagnovat, to asi ne. To prostě nemám v povaze, ale že bych se jí věnoval hodně, to je pravda.“ (Miroslav)

„Jako chci si nějaký ty zájmy prostě zachovat, ale neříkám, kdybych prostě nějakou potkal a věděl, že prostě to má nějakou tu budoucnost a snažil bych se, tak bych z toho prostě slevil. Nebyl bych tam zavřený v posilovně pět dní v týdnu nebo to. Že bych trávil čas i s ní, že bych se snažil prostě nějak s ní být.“ (Patrik)

Otázka času se zdá být významná i pro respondentky z venkova, jejichž výpovědi korelují s vyjádřením Miroslava a zejména Patrika, kteří bariéru nedostatku času vnímají jako zásadní. Jak Karolína, tak i Alena vzhledem k pracovním a studijním záležitostem zakrývají své singlovství za pracovní a studijní vytížení, které jim kromě aspektu venkova také neumožňuje časté seznamování.

„Vlastně tím, že strávím dost času na cestě, ve škole, přejížděním a potom jako mám třeba volný pátky, tak to pracuju a potom si dojdu třeba někam s kamarádkami. Tam je jako jediná možnost, ale jako jak říkám, já o tom tak nepřemýšlím, že jako někoho hledám, ale jako ta pravděpodobnost se seznámit je tam určitě menší.“ (Karolína)

„Ta škola a ta práce je toho taky nějakou příčinou, proč jsem sama, protože vlastně já bych jakoby ani neměla tolik jako času investovat do toho partnerství nebo tomu partnerovi, který by to třeba potřeboval nebo chtěl.“ (Alena)

Otázka času a jeho vlivu na singlovství jednotlivých respondentů se ukázala jako významný ukazatel toho, jakými prioritami si jednotliví singles formují své životy. Zatímco Miroslavův popis jasně ukazuje, že Miroslav apeluje na kariéru zejména proto, aby si zvýšil sebevědomí alespoň v jedné z oblastí, když ne v partnerství, ostatní výpovědi Patrika, Karolíny a Aleny spíše směřují k argumentaci neustálého osobního vytížení, které jim znemožňuje věnovat se jiným záležitostem, tedy hledání partnera/partnerky.

4.4.2 Představa ideálního partnerství

Dosud představovaná témata vyjadřovala osobní zkušenosti samotných singlů s předchozími vztahy, dále problémy, které jim singlovství z jejich pohledu přináší a také jak sami respondenti řeší singlovství – to znamená, zda se pokouší seznamovat nebo zda dávají přednost jiným životním hodnotám. Všem těmto diskutovaným konceptům ale předchází důležitý moment toho, jak by podle singlů měl vypadat jejich partnerský vztah, jaké preference jsou pro ně v partnerském vztahu klíčové, co od partnerského vztahu očekávají a také jaký mají postoj k případnému manželství a založení rodiny. Náhled na ideální partnerský vztah a ideálního partnera/partnerku považují očima samotných singlů za velice důležitou součást

výzkumu, jelikož tento náhled může rozkrýt jisté tendence, které stojí za singlovstvím respondentů.

Vzhledem k tomu, že představa ideálního partnerství a s ním souvisejícího vztahu k manželství a rodině je rozsáhlejším tématem, dovolím si zobrazit sdělení jednotlivých singlů postupně. V kontextu Miroslavova singlovství hraje důležitou roli v případném partnerském vztahu souznění pojmů upřímnost a nepovrchnost. Podle Miroslava jsou tyto dvě vlastnosti naprosto klíčovým odrazovým můstkem k fungování partnerského vztahu.

„Určitě upřímnost, to je jedna věc. A určitě to, pro co není u mě místo, je být povrchní. To jsou dvě vlastnosti, to je vlastnost, kterou bych nemohl vystát. Ten vztah by určitě měl někam směřovat, měl by směřovat k nějakým společným hodnotám.“ (Miroslav)

V závislosti na důležitosti upřímnosti a nepovrchnosti v partnerském vztahu, Miroslav dále vysvětluje, že klade důraz na vnitřní stránku potenciaální partnerky, nikoliv na fyzickou stránku. Vzhled a celková fyzická stránka člověka nevypovídá o jeho charakteru a dlouhodobý partnerský vztah založený na sympatiích vzhledu partnera nemá dle Miroslava perspektivní budoucnost.

„Tak pro mě určitě jako vzhled je až druhotná ne-li ještě méně nedůležitá věc. Důležitý je charakter, osobnost, vůbec jako povaha toho daného člověka. Jak jsem říkal, myslím si, že by ty dva měli být k sobě upřímný, nelhat si, nelpět prostě na maličkostech. Ta vnitřní stránka člověka je důležitější pro mě. Je to prostě dané tím, že tak jak vypadáme teď, tak za deset let vypadat nebudeme, ale budeme stejný a žijeme s tím člověkem, jaký je uvnitř a ne proto, jak vypadá. To je pro mě klíčové.“ (Miroslav)

Vnitřní stránka člověka je pro Miroslava jednou z nejdůležitějších věcí pro navázání partnerského vztahu, ale jak sám podotýká, je pro něj také podstatné, aby partnerka byla podobného věku a sdílela s ním stejné životní hodnoty a alespoň některé zájmy. Věk je pro Miroslava klíčovou hodnotou zejména proto, že lidé přibližně stejného věku sdílejí obvykle podobný životní směr, což je může více spojovat dohromady.

„Určitě jakoby ještě co se týče té ideální partnerky, tak mně vadí další věc a to věk. Myslím si, že by moje partnerka měla být přiměřeně stejného věku. Třeba když řeknu, že mně je teď dvacet-čtyři, tak si myslím, že třeba i kdyby ženě bylo třicet, tak už jakoby máme jiný teď ty současné životní priority. Přece jenom existuje něco jako biologické hodiny a to může jako dost narušit ten vztah.“ (Miroslav)

Přestože se Miroslav považuje zatím za velmi mladého muže, který chce ještě v mladém věku hodně cestovat a rozvíjet své zájmy, tak nezapomíná na důležitost manželství a rodiny. Vstup do manželství a založení rodiny zaujímá v Miroslavově životě své významné místo. Ačkoliv zatím neprošel dlouhodobým partnerským vztahem, pokud by našel partnerku, se kterou by si dokázal představit budoucnost, manželství a rodině by se rozhodně nebránil.

„Pro mě třeba prostě pořád jako obrovská hodnota je manželství jako taková hodnota. Jako snatek. Určitě bych chtěl založit rodinu, mít děti.“ (Miroslav)

Stejně jako Miroslav, tak i Patrik shledává u potencionálních partnerek duševní, vnitřní stránku, která je pro něj primární hodnotou, od které se odvíjí, zda se s touto ženou bude dále sbližovat. Zatímco ale pro Miroslava není vzhled vůbec podstatný, Patrik vzhled chápe jako prvotní impuls k tomu, zda ženu osloví. Pokud Patrik chápe vzhled jako vyhovující, poté jsou pro něj zásadní vnitřní hodnoty ženy, o kterou má zájem.

„Vždycky když si chceš s někým začít, tak vždycky se ti ten druhý musí líbit. A je to oboustranný jo. Takže vždycky na vzhledu záleží, to je jasný, ale není to prioritní číslo jedna ten vzhled, to ne. Přednější jsou pro mě jakoby duševní hodnoty, jaká bude prostě ta povaha jo, nátura, ale ten vzhled je taky jako důležitý.“ (Patrik)

Patrik definuje vzor partnerky, která by pro něj měla budoucnost, výrazem „normální holka“. Pod tímto nejasně formulovaným souslovím Patrik smýšlí ideál ženy, která nebude výstřední ve společnosti, bude rozumná a hlavně bude pro Patrika představovat oporu, kterou ve vztahu se ženou potřebuje, a která by měla být oboustranná. Ve své podstatě pro Patrika partnerský vztah vyjadřuje souznění dvou lidí, kteří jsou jak dobří kamarádi, tak dobří partneři a dokážou se vzájemně respektovat.

„Tak prostě, aby ta holka byla normální, skromná holka. No prostě aby ona mi byla oporou, já jí oporou hlavně, protože jako chlap musím být já oporou, ale i abych se mohl na někoho spolehnout prostě. A věděl bych, že mám prostě dobrého parťáka pro život.“ (Patrik)

Popis ideálního partnerského vztahu, o kterém uvažuje Patrik, se změnil během jeho věku. Zatímco v mladším věku, myšleno v rané dospělosti, Patrika prvotně u ženy zajímala vzhledová stránka, postupem času vlivem věku a osobních zkušeností klade důraz spíše na charakter dané ženy, který je teď pro něj klíčovým popisovaným měřítkem potencionálního partnerství se ženou.

„Hodně jsem slevil, říkám, když jsem byl mladší, když jako začínali tak nějak ty vztahy nebo s těma holkami kolem osmnácti let dejme tomu, tak jsem měl vysoký nároky jo. Chtěl jsem pořád nějakou modelku a tady to, ale teď postupem času prostě člověk zjistí, že prostě nikdo není dokonalý.“ (Patrik)

Co se týče představy ideálního partnerského vztahu, jako vzor Patrikovi slouží jeho vlastní rodiče, jejichž vztah považuje za takový, jaký by chtěl sám jednou mít. Zároveň ale podotýká, že nalezení dvou lidí, kteří spolu budou sdílet partnerský a rodinný svět po celý život, není jednoduchou záležitostí a je třeba na vztahu neustále pracovat.

„Rodiče a jejich vztah, to je mým příkladem. Já je jako obdivuju na jednu stranu, že spolu jsou a doufám, že spolu budou tolik let manželé. A je to jakoby můj vzor, můj příklad, ale asi si v ničem nepomůžu, protože zatím jsem nikoho takového nenašel, s kým bych chtěl sdílet rodinný život. Jasný, že to není procházka růžovou zahradou, vždycky jsou nějaké problémy, co se řeší, nějaké ty krize nebo to, tím si projde každý. Ale mají můj obdiv a respekt, že to přečkali ty krize a jsou pořád spolu.“ (Patrik)

Vzhledem k předchozímu konstatování Patrika o vzoru rodičů jako ideálního partnerského vztahu se Patrik vyjádřil i k otázce manželství a rodiny. U této otázky se u Patrika opět potvrdil aspekt věku, protože jak sám poznamenal, s rostoucím věkem se jeho touhy stále více přibližují k uvažování o manželství a především o založení rodiny.

„Jako představit si to umím. A čím jsem starší, tak tu představu mám víc a víc v hlavě. Před lety, to ani ne před lety, ještě nedávno rok nebo dva zpátky, tak jsem pořád jako říkal, že dítě ne, ale takhle když to vidím z toho okolí těch přátel právě, co jsou jakoby svoji, mají už děti, tak si to dokážu představit no prostě.“ (Patrik)

Jako třetí v pořadí reflektuje ideální partnerský vztah a ideálního partnera Karolína, která je nyní po rozpadu dlouhodobého partnerského vztahu, a do ideálu partnerského vztahu promítá především nedostatky dané z předešlého vztahu. Uvědomuje si, že pro trvalý partnerský vztah je důležitá především důvěra, tolerance a komunikace.

„Tak určitě jako, aby mezi námi byla důvěra. To je pro mě fakt jako jedna z nejklíčovějších věcí, protože nějaká pochyba, nějaké pochybnosti v tom druhým, co dělá, nějaká sebemenší nedůvěra ten vztah totálně podkope. Pak jako další tolerance, tolerovat toho druhého a taky je důležitá komunikace, což mi jako občas dělá problém taky a je to hlavní proto, aby ten

člověk byl ochotný řešit ty problémy, když jsou a ne, že se ten problém jako někam zasune.“
(Karolína)

S těmito klíčovými vlastnostmi, které jsou pro Karolínu pro navázání perspektivního partnerského vztahu důležité, se tedy Karolína ztotožňuje a následně se vykrystalizují další body, které jsou pro ni ve vztahu významné. Karolína totiž ve vztahu upřednostňuje zachování si jisté míry svobody, kterou popisuje následovně:

„Tak já si představuju ten vztah na takovém principu, kdy oba budeme mít vlastní zájmy. Oba budeme mít jako to své, ten svůj svět a zároveň tam budeme mít takové jako průniky svých jako nebo společných věcí. Opravdu bych chtěla, aby jsme i co se jako týče třeba jako toho volného času a tak, tak aby to bylo jako hezky vystředěné, aby jsme každý měl i ten čas jen pro sebe.“ (Karolína)

Co se týče představy ideálního partnera, oproti respondentům zastupující městský prostor, se Karolína předně soustředí na vzhled muže, se kterým by se měla seznámit. Své stanovisko ohledně fyzické přitažlivosti muže obhájuje tím, že právě vzhled je prvotní faktor, který rozhoduje o tom, zda ji muž má šanci vůbec zaujmout nebo ne.

„Musí být vysoký, protože jsem taky vysoká a musí být hezký jako samozřejmě. Tak vždycky ta vzhledová stránka hraje takovou tu roli, že člověk si ho všimne nebo minimálně to je takový ten první impuls pro to, jo půjdu se s nim seznámit.“ (Karolína)

V návaznosti na představu ideálního partnerského vztahu a partnera se stejně jako u předešlých respondentů Karolína vyjádřila k otázce manželství a rodiny. Jak se ukázalo, Karolína podřizuje své smýšlení o životních hodnotách prioritám svých rodičů, protože ti ji vedou spíše k singlovství a tomu, že manželství a rodina by měla být tématem mnohem pozdějšího věku, než kterého Karolína momentálně dosahuje. Karolína sice formulovala tvrzení, že by jednou v budoucnu rodinu chtěla, nicméně pokud se neobjeví správný partner, nebojí se zařídit rodinu po svém.

„Jako chci mít jednu rodinu, ale právě hlavně jsou to ted' moji rodiče, kteří mi říkají, co je kdy v životě důležité mít. Na základě jejich promlouvání vím, že rozhodně není špatně, když si najdu někoho třeba ve 40 a adoptuju si dítě. Jako ta představa mi není jako úplně jako daleká.“
(Karolína)

Jako poslední zbývá osvětlit představu ideálního partnerského vztahu skrze respondentku Alenu. Alenina konstrukce vzorového partnera se opírá, stejně jako Miroslavův náhled na ideální partnerku, o důležitost vnitřní stránky člověka, kterou považuje za zásadní pro seznámení se s potenciálním partnerem.

„Já jako nejsem moc na vzhled, protože jsem měla různé partnery, kteří jako někteří byli jako fakt krásní, někteří byli jako v podstatě muži, kteří prostě jako nejsou hezcí, ale mě prostě nějakým způsobem jako přitahovali prostě, protože koukám na to, jaký je ten člověk hlavně uvnitř prostě jo.“ (Alena)

S duševní stránkou člověka souvisí také mnoho vlastností, se kterými dva lidé vstupují do potenciálních partnerských vztahů. Je jasné, že každý člověk považuje za podstatné náležitosti vztahu něco jiného. Alena v tomto ohledu klade důraz především na upřímnost, otevřenost a vyjadřování citových stránek k druhému partnerovi.

„Určitě očekávám to, že ke mně bude upřímný, že mi prostě řekne věci tak, jak jsou, ať jsou jakýkoliv. To znamená opravdu hodně špatný, ať to řekne jo. Ať je ke mně prostě nějak upřímný, ať mi taky projevuje nějak lásku, protože já sama jí úplně dávat neumím. Neumím ji úplně jako projevovat, ale tím, že budu mít u sebe člověka, který mi jí jako ukáže, tak pro mě to bude potom snazší jako se tomu otevřít víc.“ (Alena)

Myšlenka spojená s budoucím vstupem do manželství a založením rodiny Aleně není vůbec cizí. Ačkoliv je nyní již delší dobu sama bez partnera a je časově velmi vytížená, dokáže si velmi živě představit, že by již měla rodinu a vstoupila do manželství s mužem, se kterým by byla šťastná.

„Jo tak já určitě si to dokážu představit vstoupit do manželství a mít rodinu. Já bych si to dokázala představit v živých barvách už teď, kdybych mohla, tak to dítě mám teď okamžitě klidně.“ (Alena)

Představa ideálního partnerského vztahu a ideálního partnera/partnerky přinesla determinování mnoha pojetí, se kterými se singles identifikovali. Na základě výpovědí všech respondentů se ukázalo, že ačkoliv jsou tito respondenti již delší dobu sami, dokážou velmi živě vypovídat o očekáváních v partnerských vztazích. Navzdory tomu, že singles sdělovali různorodé specifikace, které by pro ně byly v partnerských vztazích klíčové, co se samotného ideálního partnera/partnerky týče, tak se všichni singles kromě Karolíny shodovali v tom, že pro ně vzhled partnera/partnerky nehraje zásadní roli. Nejdůležitější charakteristikou budoucího

partnera/partnerky pro tyto respondenty představuje vnitřní osobnost samotného člověka. Dalším neméně podstatným znakem, který tentokrát provází výpovědi všech singlů, je otázka manželství a rodiny. Zařazení této otázky do výzkumu je z mého pohledu vnímáno jako zastřešení celkového singlovství daného respondenta, protože toto téma může pomoci odpovědět na celkovou podobu singlovství, tedy zda tito singles chtějí být singles po celý život, nebo zda jejich životní cesty míří k tradičním hodnotám uznávaných společností. A jak se na základě rozhovorů potvrdilo, životní strategie všech respondentů směřují k manželství a k založení rodiny. Tato korelace se objevila v odpovědích jak městských, tak venkovských singlů.

4.4.3 Budoucnost

Ve všech předchozích kapitolách jsem svůj záměr výzkumu směřovala k popisu přítomnosti, na základě níž singles popisovali své životní strategie. K pochopení celého kontextu jejich singlovství byla zařazena i minulost singlů, která zahrnovala jejich vyjádření k minulým partnerským vztahům. Celý tento proces vyprávění života singlů v současném okamžiku je třeba uzavřít jejich vyhlídkami do budoucna. Život člověka se totiž formuje nejen v přítomnosti, která je upozaděna nějakou minulostí, ale zároveň jsou lidé často nuceni přemýšlet do budoucnosti, u níž zvažují plány a vyhlídky, které chtějí uskutečnit.

Respondenti tohoto výzkumu se zamysleli nad budoucností směřovanou především k tomu, zda předpokládají v následujících letech možnost partnerského vztahu nebo kam vůbec jejich životní cesty mohou zamířit. Jediný Miroslav se k budoucnosti moc vyjadřovat nechtěl, protože se snaží vnímat spíše přítomnost. Důvodem k takovému postoji může být i Miroslavův strach z toho, že se ani v následujících letech partnerky nedočká.

„U budoucnosti ujždím spíš k té profesní stránce a popravdě řečeno o té společenské nebo partnerské stránce se snažím nepřemýšlet. Popravdě řečeno, o té společenské nebo partnerské stránce se snažím nepřemýšlet.“ (Miroslav)

Patrik v kontextu budoucnosti apeloval především na oblast spokojeného zázemí, které by si v budoucnosti chtěl udržet. Konkrétně Patrik hovoří o udržení si životního standardu vybudovaného za předchozí roky.

„Tak hlavně, abych byl spokojený, abych měl práci, abych se nemusel stresovat něčím, abych byl spokojený.“ (Patrik)

Následně ale dochází k naznačení jakéhosi pocitu strachu z budoucnosti, který u Patrika vyvěrá z uvědomování si důsledků samoty. Uvědomuje si, že tato osamělost se může v jeho životě ještě prohloubit. Jak sám naznačuje, partnerku by si vedle sebe dokázal představit, ačkoliv je již ve svém životě zajetý do nějakých kolejí, tak ví, že budoucnost může přinést ještě větší pocit samoty.

„Člověk se bojí jo, protože člověk stárne, rodiče pak už třeba budou starší a třeba taky jednou nebudou. Mám třeba ještě jako super sestru, ale ta jestli se odstěhuje někam pryč, taky se třeba neuvidíme tak často a člověk potřebuje mít nějakou oporu prostě. Jsou v životě situace, kdy jsi prostě psychicky na dně, potřebuješ zvednout nebo to, ale když jsi na všechno sám, tak prostě je to těžší.“ (Patrik)

Otázku budoucnosti Karolína hodnotí jako velmi pozitivní životní impuls, který ji v jejím životě čeká. Karolína plánuje budoucnost především v souvislosti s jejím osobním rozvojem, naplněním jejích snů a záležitosti týkající se partnerství odsouvá spíše na vedlejší kolej.

„Vidím tam fakt jako svojí kariéru, vidím tam svůj jako nějaký osobní rozvoj, který bych jako chtěla ještě víc prohloubit a chtěla bych poznat sama sebe, i když to zní hrozně jako klišé, tak jo a chtěla bych i jako cestovat a chtěla bych se někam podívat prostě.“ (Karolína)

Upřednostňování osobního rozvoje před partnerstvím, eventuelně rodinou, může vyplývat i ze strachu, který je v Karolínině podvědomí zabudovaný. Tento strach se u ní formuje z nedůvěry k mužům, kteří podle ní nedokáží celý život zachovat věrnost pouze jedné ženě.

„Já se akorát možná v budoucnosti bojím toho, že potkám nějakého debila a že se jako třeba do něj zamiluju a ukážu mu jako všechno ze svého života a pak mě podrazí, to je jediný. Jako že se občas i bojím takových těch chlapů, který když mají ženskou, mají děti, tak ženská je u toho dítěte, tak ten chlap prostě začne hledat jako jinde.“ (Karolína)

Alena u problematiky budoucnosti vytyčuje ideální plán, který by podle ní byl nejlepší, a kterého by chtěla v budoucnosti dosáhnout. Jak ale sama uvádí, přesný plán není něco, čeho by se chtěla držet, nicméně k tomuto tvrzení přidává, že určitou představu o dalších fázích svého života má.

„Ted'kon bych teda chtěla dostudovat tu školu a potom bych prostě chtěla jít do práce, kde bych chtěla být nějaký jako rok, rok a půl a pak bych chtěla mít tu rodinu.“ (Alena)

Jak se ukazuje, Alena v budoucnosti vidí potenciálního partnera a oproti předchozím výpovědím ostatních singlů není v otázce partnerství a rodiny tak skeptická. Budoucnost pro ni představuje nejen pracovní nasazení, ale také nalezení vhodného partnera, se kterým by mohla založit rodinu.

Na základě tématu týkajícího se vyhlídek do budoucna lze nalézt mezi singly určité rozdíly. Miroslav a Patrik se nad budoucností nechtěli příliš zamýšlet z důvodu strachu, že ani v dalších letech je nečeká žádná partnerská etapa. Z tohoto argumentování tak směřovali budoucnost spíše k profesní dráze a spokojenému životu. Karolína naopak prosazovala svou budoucnost na základě myšlenky osobního rozvíjení v různých oblastech, ale zároveň neopustila myšlenku strachu, která ji v budoucích partnerských vztazích může doprovázet. Nejjasnější plán do budoucna se vykrytalizoval v kontextu výpovědi Aleny, která si strach ze samoty nepřipouští a přestože je momentálně již delší dobu sama, rozhodně v budoucnosti očekává takový partnerský vztah, který by mohl vést i k založení rodiny.

5 ZÁVĚR

Záměrem diplomové práce bylo zmapovat životní strategie singles s ohledem na prostor, kde se singles pohybují. Prostor byl v této práci rozdělen na dva – městský a venkovský. V práci tedy bylo zkoumáno singlovství ve vztahu ke dvěma prostorům, na základě nichž jsem v rámci sociologického výzkumu hledala podobnosti a rozdílnosti mezi životními strategiemi zúčastněných singlů.

Teoretický kontext práce vychází jak z tradičního pojetí městského a venkovského prostoru, tak i ze současného pojetí městského a venkovského prostoru. Tradiční pojetí venkovského a městského prostoru se zde staví do protikladu, který vychází z předpokladu vymezení města jako moderního a individuálního prostoru, zatímco venkov se vztahuje k tradičním rodinným vazbám a nemodernitě. Naopak současné pojetí městského a venkovského prostoru nevidí rozdělení na tyto dva prostory tak striktně, protože vlivem modernizace a digitalizace současných společností mohou rozdíly mezi těmito prostory vymizet a oba tak mohou být vnímány jako identické. Prostor, jeho vlastnosti a možnosti tak dnes v případě životních strategií singlů mohou, ale také nemusí hrát roli v jejich singlovství.

Na základě takto vymezeného prostoru a jeho vztahu k singlovství byla přizpůsobena metoda, na základě níž jsem chtěla vztah prostoru a singlovství prozkoumat. Konkrétní metodou, která byla stanovena pro zjišťování těchto informací, byla biografická metoda, která spočívala v

provedení biograficky orientovaných rozhovorů. Výsledky rozhovorů byly poté představeny v analytické části práce, v rámci které byla identifikována čtyři hlavní témata, která se z rozhovorů zdála jako nejvýznamnější, a která tvoří osnovu analytické části práce.

Podrobně zpracovanými tématy v analýze jsou za prvé důvody stojící za singlovstvím, které rozkrývají životní příběh člověka, jež je dlouhodobě single. Toto téma je prvotním impulsem k nahlédnutí do dalších témat, která jsou se singlovstvím daného člověka spojená. Součástí tohoto tématu byla také otázka směřovaná na předchozí partnerské vztahy, která rovněž umožnila nahlédnout do příčin singlovství respondenta. Druhým tématem jsou problémy ve vztahu k singlovství, které se v rámci výpovědí ukázaly jako významné indikátory singlovství respondentů. S problémy ve vztahu k singlovství souvisí i otázka prezentace singla před okolím. K tomuto tématu jsem také přiřadila otázku hodnocení prostoru města a venkova, u něhož singles pojímali město jako prostor rozvinutých možností, jak se seznámit a naopak venkov pro ně představoval spíše neatraktivní prostor k seznámení. Třetím důležitým tématem analýzy je seznamování, které je v práci rozděleno na internetové seznamování skrze internetové seznamky a osobní seznamování, které singles hodnotili a porovnávali. Posledním čtvrtým tématem analýzy je navazování vztahů v současnosti, které umožnilo rozkrýt současné strategie singlů. Zároveň jsem k tomuto tématu zařadila otázku vlivu času na singlovství, představu ideálního partnerství a nakonec jsem téma singlovství uzavřela otázkou pohledu na budoucnost. Všechna tato témata jsou podrobně zpracována v analytické části práce a nyní se pokusím vyvodit z těchto témat několik závěrů a odpovědět tak na stanovené výzkumné otázky.

Co stojí za životním příběhem člověka, který se rozhodl být single -nebo řeší stav single?

Rozhodnutí pro určitou životní cestu s sebou vždy nese i důvody, které za tímto postojem stojí. Singlovství je v současnosti považováno za již běžně se vyskytující sociální fenomén, nicméně ne všechna singlovství mají stejný motiv a stojí na stejných vysvětleních. První strategií singlovství městských respondentů se ukázalo být jakési uzavření se ve své samotě, která je v jejich očích podmíněna současným nastavením partnerských vztahů, se kterým se neztotožňují a které vnímají negativním způsobem. Jejich důvody k samotě mohou být také způsobeny jejich zkušenostmi pouze s jedním krátkodobým partnerským vztahem, na základě něhož nemohou dostatečně posoudit kvalitu partnerských vztahů v současnosti. Druhou strategií singlovství, tentokrát venkovských respondentek, lze charakterizovat jako pozitivní období v jejich životě, které si vybraly na základě vlastního rozhodnutí. Na základě zkušeností s dlouhodobým partnerským vztahem vnímají obě venkovanky singlovství jako výhodný životní styl, v rámci

něhož mají dostatek možností na vlastní osobní rozvoj a využití volného času podle vlastního uvážení.

Na základě předchozího rozdělení vnímání singlovství, které bylo rozděleno na negativní u městských respondentů a pozitivní u venkovských respondentek, je důležité přidat téma snahy o navazování vztahů v současnosti. To, že městští respondenti jsou spíše uzavřeni ve své samotě, koreluje i s jejich snahou o navazování vztahů se ženami, kdy oba popisovali, že v současnosti žádné vztahy nenavazují a dokonce jeden z respondentů uvedl jako důvod strach ze zklamání a postupné zvykání si na samotu, ve které je již dlouhou dobu zakořeněný. Naopak představitelky venkova i přesto, že v singlovství momentálně spatřují tu správnou životní etapu, navazování přátelských vztahů s muži se rozhodně nebrání.

Důvodů, kterých stojí v pozadí samoty singlů, ale může být mnohem více, ačkoliv si je singles na první pohled ani nemusí připouštět. Jak se totiž na základě analýzy všech rozhovorů ukázalo, ani jeden ze singlů v současné době na případný partnerský vztah nemá dostatek času, který by potencionálnímu partnerovi/partnerce věnovali. Nicméně u městských respondentů figuruje pracovní vytížení a velký počet zájmů jako jakási záplata na samotu, která je v jejich životě provází a časové vytížení tak oba berou spíše jako zapomenutí na to, že jsou singles. U venkovských respondentek nedostatek času vlivem studijního a pracovního vytížení je nefalšovaná skutečnost, díky které v současné době dávají seznamování volný průběh.

Životní příběh člověka je doplněn o otázku budoucnosti, která přinesla různorodé odpovědi, avšak lze v rámci prostoru rozdělit smýšlení do budoucna na negativní a pozitivní. Negativní vyhlídky do budoucna se objevily ve výpovědích městských respondentů, kteří se u této diskuse snažili spíše zaměřit na profesní stránku a z důvodu strachu samoty se nad budoucností nechtěli příliš zamýšlet. Naopak respondentky z venkova vytyčily do budoucna plán osobního rozvoje a realizaci svých snů.

Jak venkovský nebo městský prostor figuruje v kontextu problematiky singlovství?

Jisté tendence rozdílů ve vnímání singlovství byly naznačeny již v předchozích odstavcích, nicméně rozdíly mezi pojmáním jejich stavu jsou zde zapříčiněny spíše zkušenostmi s partnerskými vztahy. Když se podíváme do samotného jádra singlovství, mohou se zde objevit rozpory v singlovství v rámci městského a venkovského prostoru.

Jedním z témat, které může rozkrýt to, jakou roli hraje v singlovství prostor, jsou problémy ve vztahu k singlovství. Všichni respondenti se shodli, že existují určité problémy ve vztahu k jejich singlovství, ale zatímco městští respondenti pocítují jako problém vliv přátel, venkovské respondentky hodnotily jako limitující problém ve vztahu k jejich singlovství vliv rodiny. Zatímco městští respondenti přijímají od svých přátel konstatování ohledně nefunkčnosti partnerských vztahů, kterými se nechávají sami ovlivňovat, venkovské respondentky se na jedné straně setkávají s podporou jejich singlovství ze strany rodiny, na straně druhé jsou upozorňovány na to, aby jednou nezůstaly samy. Vliv přátel u městských respondentů a vliv rodiny u venkovských respondentek může ukázat rozdíl mezi singlovstvím v rámci obou těchto prostorů. Venkov je totiž charakterizován skrze tradiční rodinnou pospolitost, s čímž koresponduje zjištění, jak jsou singles respondentky z venkova vázány na svou rodinu a nechávají se tak rodinou ovlivňovat. Naopak město je vlivem výskytu různých typů vztahů respondenty spíše spojováno s vlivem přátel než rodiny.

Významným tématem u problematiky singlovství se ukázalo téma internetového seznamování, které je podrobně zpracováno v analytické části práce. Ačkoliv jsou internetové seznamky novodobým fenoménem, který umožňuje spojení lidí z různých oblastí a je tedy umožněno v rámci internetových seznamek snazší navazování vztahů, všichni singles hodnotili internetové seznamky spíše negativním způsobem a shodli se tak na upřednostňování osobního seznamování. U osobního seznamování se ale nejzřetelněji ukázal problém velikosti prostoru, kde se singles pohybují. Respondentky zastupující venkovský prostor totiž venkov hodnotily jako místo, které nepovažují za atraktivní k nalezení partnera. První příčinou jsou limitující možnosti k seznámení, které na venkově nepochybně znemožňují seznamování. Jako druhou příčinu jedna z respondentek uvádí dostupnost venkova a města, která se velmi odlišuje. Zatímco venkov disponuje minimální dostupností spojů, zábavy atd., město je v takových možnostech mnohem otevřenější. Jako třetí příčinu nemožnosti seznámení se na venkově respondentky uvádějí skrze identitu, která se na venkově skládá ze starousedlíků, to znamená, že zde žijí z první poloviny starší lidé a z druhé poloviny rodiny s dětmi. Venkov tedy v jejich očích působí jako neatraktivní místo, které neposkytuje takřka žádné možnosti k seznámení.

V kontextu spojení problematiky singlovství a prostoru považuji za zajímavé detailněji prozkoumat, jakou roli hraje sociální prostor ve vztahu k singlovství nejen u mladší věkové kategorie, která byla předmětem tohoto výzkumu, ale napříč různým věkovým rozpětím singlů. Na základě zahrnutí singlů různého věku by se mohly objevit ve vyprávění životních příběhů značné rozdíly v hodnocení sociálního prostoru a jeho možností v dané oblasti.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Aretz, Wera, Inge Demuth, Kathrin Schmidt, Jennifer Vierlein. 2010. „Partner search in the digital age. Psychological characteristics of Online-DatingService-Users and its contribution to the explanation of different patterns of utilization.“ *Journal of Business and Media Psychology* 1: 8-16.

Beck, Ulrich. 2004. *Riziková společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Devos, Isabelle, Ariadne Schmidt, Julie De Groot. 2016. „Introduction. Unmarried and Unknown: Urban Men and Women in the Low Countries Since the Early Modern Period.“ *Journal of Urban History* 42 (1): 3-20.

Gautier, Pieter, Michael Svarer, Coen Teulings. 2010. „Marriage and the city: Search frictions and sorting of singles.“ *Journal of Urban Economics* 67 (2010): 206-218.

Giddens, Anthony. 1999. *Sociologie*. Praha: Nakladatelství Argo.

Guillemín Marilys, Lynn Gillam. 2004. „Etika, reflexivita a "eticky důležité okamžiky" ve výzkumu.“ *Biograf* 35: 1-19.

Haight Michael, Anabel Quan-Haase, Bradley A Corbett. 2014. „Revisiting the digital divide in Canada: the impact of demographic factors on access to the internet, level of online activity, and social networking site usage.“ *Information, Communication & Society* 17 (4): 503-519.

Hájek, Martin. 2013. *Čtenář a stroj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Halás, Marián, Lucie Formanová. 2010. „Sociological, demographic and spatial aspects of the singles phenomenon in the Czech Republic.“ *Geographica* 41 (2): 37-52.

Hašková, Hana, Marta Vohlídalová. 2014. „Singles.“ Pp. 103-130 in Hašková ed. *Vlastní cestou? Životní dráhy v pozdně moderní společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Jandourek, Jan. 2003. *Úvod do sociologie*. Praha: Portál.

- Katrnák, Tomáš. 2001. „Strukturální příčiny poklesu sňatečnosti a nárůstu svobodných v devadesátých letech v České republice.“ *Sociologický časopis* 37 (2): 225-239.
- Kozlová, Lucie, Nicola Tomanová. 2005. „Dobrovolné mateřství bez partnera.“ *Gender a výzkum* 6 (1): 31-35.
- Linková, Marcela. 2002. „Singles: životní styl, nebo z nouze ctnost?“ Pp. 45-47 in Martin Jan Stránský. *Přítomnost no. 2*. Praha: Martin Jan Stránský.
- Panelli, Ruth. 2002. „Young rural lives: Strategies beyond diversity.“ *Journal of Rural Studies* 18 (2): 113-122.
- Roberts, Brian. 2002. *Biographical research*. Buckingham - Philadelphia: Open University Press.
- Sobotka, Tomáš, Kryštof Zeman, Vladimíra Kantorová. 2003. „Demographic Shifts in the Czech Republic after 1989: A Second Demographic Transition View.“ *European Journal of Population* 19: 249-277.
- Strauss, Anselm, Juliet Corbinová. 1999. *Základy kvalitativního výzkumu*. Brno: Sdružení Podané ruce, nakladatelství Albert Boskovice.
- Tomášek, Marcel. 2006. „Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabitující jednotlivce v České republice.“ *Sociologický časopis* 42 (1): 81-105.
- Tönnies, Ferdinand. 1957. *Community & Society (Gemeinschaft Und Gesellschaft)*. Michigan: Michigan State University Press.
- Waite, J. Catherine, Lisa Bourke. 2015. „Rural young people's perspectives on online sociality: crossing geography and exhibiting self through Facebook.“ *Rural Society* 24 (2): 200-218.
- Wengraf, Tom. 2001. *Qualitative Research Interviewing: Biographic Narrative and Semi-Structured Methods*. London: SAGE Publications.

7 RESUMÉ

The main aim of this diploma thesis was to focus on mapping the life strategies of people who are referred to as singles in relation to urban and rural space, assuming that these spaces are different and can offer different opportunities in the case of singlehood. The theoretical part is devoted to the definition of singles in the context of social science. Furthermore, I describe the increase number of singles due to modernization and individualization in Czech society. The concept of social space and its connection with singlehood in the city and countryside is the last important topic. The research of this work is based on qualitative research methods, especially on biographically focused interviews with two singles men living urban space and two singles women representing rural space. Based on the stated goal and clarification of the research intent, I tried to answer the following research questions: 1. What is behind the life story of a person who decided to be single or solves single status? 2. How does rural or urban space appear in the context of singlehood? As the research has shown, the state of single is influenced by various conditions interrelated with past experience of partnership. Although the current modernization and digitization of society has given individuals more options to get to know each other, urban and rural space can still represent two distinct areas that shape the opportunities for getting to know each other. I consider the theme of singlehood to be an important area in sociological research and our society. That should be further explored in relation to various elements related to singlehood.

8 PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Detailní charakteristika dotazovaných

Respondent	Místo bydliště	Věk	Vzdělání	Aktuální zaměstnání/studium	Zkušenost s partnerskými vztahy
Miroslav	Město	24	Střední s maturitou	Strojní konstruktér	Jeden krátkodobý vztah
Patrik	Město	28	Střední bez maturity	Zástupce manažera v logistickém skladu	Jeden krátkodobý vztah
Karolína	Venkov	23	Vysokoškolské	Studentka, brigáda	Jeden vážný vztah (5,5 let)
Alena	Venkov	24	Vysokoškolské	Studentka, brigáda	Dva vážné vztahy (poslední 3 roky)

Příloha č. 2

Struktura rozhovoru

1) Představení diplomové práce (téma, metoda, cíl) + seznámení s etikou výzkumu, poděkování za účast v rozhovoru, souhlas s nahráváním rozhovoru

Etické aspekty

Informovaný souhlas zúčastněných osob při provádění rozhovorů

Informovaný souhlas s nahráváním rozhovoru na diktafon

Ochrana participantů prostřednictvím anonymizace konkrétních osob a ochrana elektronických i tištěných dat

Zpětná vazba, to znamená možnost participantů vstupovat do výsledné studie a způsobu, jakým jsem popisovala jejich náhled a názory

2) Základní charakteristika respondentů participujících na výzkumu

Kolik je Vám let?

Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

Co vykonáváte za zaměstnání/co studujete?

Jaké jsou Vaše zájmy?

Jak dlouho jste sám/sama? Měl/a jste již alespoň jeden vážný vztah?

Žijete ve městě nebo na venkově? Kolik obyvatel žije v místě Vašeho dosavadního bydliště?

Bydlíte sám/sama nebo s někým? Případně s kým?

Jaký je rodinný stav Vašich rodičů? Žijí spolu/žijí odděleně?

3) Témata a otázky k rozhovorům

Téma I → Životní příběh člověka

Kdy nastal ten okamžik, že jste se rozhodl/rozhodla být (žít) sám/sama? → vyprávění svého příběhu, své zkušenosti

- Co tomuto rozhodnutí předcházelo? Jaké důvody stojí za tímto rozhodnutím?
- Chtěl/chtěla byste mít v současné době partnera nebo Vám vyhovuje žít sám/sama?
- Navazování jiných než partnerských vztahů v současnosti
- Prezentace svého rozhodnutí být sám/sama před okolím
- Předchozí zkušenosti z partnerských vztahů → ovlivnění volby, proč být sám/sama x minimální zkušenosti s partnerskými vztahy

Jaké problémy jsou s Vaším rozhodnutím být (žít) sám/sama spojené?

- **Ve vztahu k rodičům** → tlak ze strany rodičů, aby respondent nebyl sám, rodinný stav rodičů jako faktor, který je pro respondenta důvodem jeho samoty atd.
- **Ve vztahu k přátelům** → vliv sociální skupiny, kde se respondent pohybuje, nezadaní přátelé = příčina samoty respondenta, předávání zkušeností mezi přáteli = další vliv na samotu respondenta atd.
- **Partnerství a sex** → co od partnerství a samotného partnera respondent očekává (představy ideálního partnera, partnerství), co je pro respondenta ve vztahu důležité,

respondentův osobní názor na manželství a rodinu, navazování intimních partnerských vztahů

- **Kariéra** → pracovní nasazení a jeho vliv na to, že je respondent sám/sama, upřednostňování kariéry před partnerským vztahem, přestěhování se za prací a díky tomu zhoršené podmínky pro navazování partnerských vztahů

Téma II → Vlastní strategie člověka

Jak problémům spojeným s tím, že jste sám/sama, čelíte? Jak je řešíte?

- **Seznamování** → navazování závazných/nezávazných vztahů, formy seznamování, četnost seznamování, hodnocení seznamování, seznamování město x venkov

X

- **Alternativy** → kariéra, koníčky, přátelé, cestování, studium, péče o své blízké atd.

Téma III → Vize do budoucna

Jak vidíte svou životní cestu za několik let? Myslíte si, že budete stále sám/sama či někoho potkáte?

Dokážete si představit, že jednou vstoupíte do partnerství, že budete mít rodinu?

Bojíte se toho, že jednou zůstanete sami? Proč ano, proč ne?